

DE MAAS EIKE NAAR

DRIEMAANDELIJKS CONTACTBLAD JAARGANG XLVIII

IV 2017

INHOUD

149 Woord vooraf (Herman Hendrix)
151 Eigenaardigheden in ons dialect - deel 4 (Tony Van Wijck)
152 Oorlogsdagboek van een student Koninklijk Atheneum Maaseik 1944-1945 – deel 7 (Jaak Hoedemakers)
159 Lezers schrijven ons …
160 Oneliners (Tony Van Wijck)
161 De kleuterschoolstrijd van Maaseik, 1936-1939 (Marcel Cuyx)
165 Maaseiker spreekwoorden, spreuken en gezegden (Tony Van Wijck)
167 De klepperman (Martin Boonen)
170 Nieuwe topstukken in de schatkamer! (Pierre Thijssen)
172 Vrouwenkloosters in Maaseik voor de Franse Revolutie. Een extra-bijdrage (Luc Bleukx)
173 Het Sion klooster der Capucinessen onder de Franse Republiek (Jozef Coenen)
181 Van Eyck en wiskunde? (Frieda Van Wijck)
184 De meubels van het echtpaar Arnolfini (Gerda Van Wijck)
186 Harrie Sprang, kruisheer en pedagoog, 1921-1996 (Roger Janssen o.s.c.)
191 Herdenking kruisheer Willem Sangers, 1915-1987 (Jos De la haye)
193 De Grote Maaseiker Dialectquiz (Theo Kees en Mady Colson)
194 In memoriam Mathieu Dirkx, ° 24.09.1948 - † 13.08.2017 (Jaak Bergers)
195 Petrus Boels, pastoor van Opitter, op doorreis in Maaseik op weg naar het protestantisme in de Noordelijke Nederlanden in 1614 (Jan Gerits)
198 Een Maaseikenaar publiceerde ... (Jan Gerits)
199 Lezers schrijven ons …
201 Lezers schrijven ons …
202 Lectori Salutem (de redactie)
203 Twee Maaseikenaren ‘doctoreerden’ in 2017 (Jaak Bergers)
205 Meisjes van 1922 op de speelplaats van de Rijksmiddelbareschool in 1937 (Mieke Deckers)
206 Maaseikenaren publiceren … (Jaak Bergers)
208 In memoriam Yvan Ballet en Charles Fraeys, oud-leden van NOLIKO Maaseik (Jos De la haye)

Woord vooraf

Herman Hendrix

In de trein, op de terugreis van Oostende naar Maaseik, maakte de krant me op pagina 28 welgeteld viermaal erop attent dat Jan Kerkstoel uit Kortessem schielijk was overleden op 63-jarige leeftijd. Zo werd ik er onbewust weer even aan herinnerd dat het verdorie soms erg snel kan gaan. En dan heb ik het niet over de buurtspoorwegen, laat dat duidelijk zijn. Het plotse heengaan van Jan Kerkstoel deed me wel even terugdenken aan vroeger, toen elke gelovige beschikte over zijn eigen kerkstoel, vaak met zijn naam erop. U zal het mij hopelijk niet kwalijk nemen dat ik een heimelijk glimlachje niet kon onderdrukken bij de gedachte dat er op de kerkstoel van Jan voor alle duidelijkheid nog eens "Kerkstoel" zou zijn geschilderd. Het dient evenwel gezegd dat zo een stoel tegenwoordig een heuse rariteit is geworden, die enkel nog sporadisch te vinden is bij antiquairs of op rommelmarkten. Vroeger had iedere parochiaan zijn vaste stek in de kerk en het gebeurde wel eens dat je in volle meditatie (!) van je stoel werd opgejaagd door de rechtmatige eigenaar die, weliswaar met vijf minuten vertraging, alsnog besloten had de mis van half twaalf bij te wonen. Het waren voornamelijk vrouwen - van goeden huize overigens - die het etiket "katholieke liberalen" kregen opgeplakt en hierin zeer bedreven waren. Ze gingen ook meestal vooraan in de kerk zitten in tegenstelling tot de liberale katholieken, die over het algemeen achteraan (tot zelfs in het voorportaal) te vinden waren. Vanaf het ogenblik dat Rome de Latijnse teksten liet verdwijnen en ook de preekstoel (midden in de kerk) geen noemenswaardige rol meer kreeg toebedeeld, vervaagde weliswaar dat onderscheid. Ook verdween de grote eikenhouten bak vooraan in de kerk waar enkel de kerkfabriek plaats mocht nemen; het feestelijk uniform van de "swisse" verzeilde ergens op zolder van een of ander nonnenklooster en ook het alom bekende stoeltjesgeld werd stante pede uit de omloop genomen. Anderzijds moet ik wel zeggen dat de gelovigen die naar de mis van half twaalf gingen, er wetens en willens telkens een heuse modeshow van maakten. Schilder Jules Gonthier heeft dat hele gebeuren trouwens in 1914 op film vastgelegd alvorens met zijn vrouw en zijn twee dochters, Nicole en Colette, naar Brugge te verhuizen. Toentertijd zaten beide seksen ook gescheiden in de kerk, de vrouwen links en de mannen rechts. Het is misschien daarom dat de vrouwen van vandaag nog steeds de indruk geven iets linkser te zijn dan de mannen. Of zou het maar een gedacht zijn? Die 8 mm-film maakte ons ook duidelijk dat iedereen bij het verlaten van de kerk op de hoogte werd gebracht van de activiteiten die zouden doorgaan in het patronaat, de voorloper van het huidig Cultuurcentrum. Toen dit laatste 20 jaar bestond, is er zelfs een hele Maaseiker Revue aan gewijd. Sta me toe even uw geheugen op te frissen …

Ik herinner me nog heel goed en geniet nog altijd na
van Shakespeares liefdesdrama "Romeo en Julia".
En dan van die Griekse schrijver "Antigone",
en de man die niet kon zingen dat was doctorandus P.,
Kris De Bruyne, Jan Dewilde, net zoals Walter De Buck
en Will Tura en Adamo, zongen zich de longen stuk.
Ook Van Veen en Paul Van Vliet en Rob de Nijs en Robert Long.
En dan Wannes Van de Velde; ook iemand die heel goed zong.
En van Vlaanderen, goed geweten, was er dan dat mooi ballet;
't stond van a tot z te lezen 's anderendaags in de gazet.
't Mechels Miniatuurtheater was met "De Collega's" best;
ook met – maar dat was wat later – "één vloog over 't koekoeksnest".
Ook chapeau hoor voor het spel van die toneelgroep uit Maastricht;
'k had een vrijkaartje gekregen van de bijzit van mijn nicht.
Yvonne Lex bracht hier producties, 't Raamtheater, ga maar na;
cabaret kwam ook aan bod hier, denk maar aan Seth Gaaikema.
'k Vond "De Nieuwe Snaar" geweldig, de "Framboos" altijd frivool,
ook dat stuk waarin een pooier werd vermoord met een pistool.
'k Droom nog van die operettes, laatst nog één van Franz Lehar,
ook proficiat aan de zangers van heel de Maastrichter Staar.
Van de vorige zes revues, indien Mimien zich niet vergist,
hebben allebei mijn buren er echt waar niet één gemist.
Jeanine Bisschops en John Voners vielen ook geweldig mee,
bij F.C. De Kampioenen zie 'k hem vaak nog op tv.
En Molière zijn stuk "De Vrek", dat heb ik twee keren gezien,
maar nog vaker 't Jeugdtheater, knap geleid door Tant Mimien.
Begeleid op zijn gitaar zong Willem Vermandere,
Jef Van Uytsel en Stef Bos en och, nog zoveel anderen.
Musicals, bijvoorbeeld "Nonsens", was van 't zuiverste karaat;
ja, die dikke zuster, mensen, dat was Mitta Van der Maat.
Raymond van het Groenewoud en ook nog Boudewijn de Groot.
Niemand die niet van Vermeulen of Verminnen erg genoot.
Jo Lemaire, Miek en Roel, Toots Thielemans met zijn "monica",
en in "Puur Maaseik", daar speelde keurig de Concordia.
Mooie filmactrices zwaaiden op het grote doek de plak
in "De Kring der Dode Dichters", Cyrano de Bergerac.
En André Rieu? Hij speelde met zijn muzikanten mee,
onze Academie deed dat onder leiding van Van Bree.
En concerten, moet je weten, ieder jaar met carnaval;
zelfs de burgemeester gaf hier jaarlijks ook zijn eigen bal.
't Was gewoon niet bij te houden wat hier werd geprogrammeerd;
maar we hebben zorgvuldig alles voor u genoteerd.

Hoe ouder we worden, des te meer blijft het verleden de aandacht opeisen. Zelfs toen pagina 6 van de krant melding maakte van het feit dat drie koppen koffie per dag je leven zouden verlengen, miste ik ineens die koperen moor die 's morgens vroeg al stond te zingen op het fornuis. Waar is de kous waarin de koffie gezellig stond te pruttelen? Nu is voor elke moor de kous af en van een kous hoor je enkel nog spreken in een dameswinkel. Ik moet toegeven dat die romantiek van vroeger zoek is geraakt. Toen ik thuiskwam vroeg mijn vrouw : "Zeg, is Jan Kerkstoel overleden?" Ik denk dat ik verstrooid heb geantwoord: "Ja! Viermaal." Immers, het kopje koffie trok mijn volledige aandacht. Of moet ik zeggen … het bakje troost?

Eigenaardigheden in ons dialect (deel 4)

Tony Van Wijck

Elisie van de t

Mocht Boma van "de Kampioenen" zijn stopwoord 'Mijn gedacht!' in het 'Mezeikers' zeggen, dan zou dat klinken als 'Mi-j gedach!'. We merken op dat dan de eind-t van het woord 'gedacht' verdwijnt.

Dit verschijnsel, namelijk het weglaten van spraakklanken, noemt men 'elisie', in dit geval het weglaten van de t op het eind van sommige woorden. De t-klank wordt in het 'Mezeikers' altijd weggelaten in de volgende klankcombinaties aan het einde van woorden waar het Nederlands wel een t heeft:

	Nederlands	Maaseikers
-cht > -ch	nacht	nach
-ft > -f	blaft	blaf
-gt > -g	klaagt	klaach
-kt > -k	dialect	dialek
-pt > -p	klopt	klop
-st > -s	feest	fieës

Als Maaseikenaren Nederlands spreken, passen ze deze regel ook dikwijls toe en laten ze de t weg:

Carnaval is een groot <u>fees</u> in Maaseik.
Carnaval is een groot <u>feest</u> in Maaseik.

In Heppeneert vereert men O.-L.-Vrouw van <u>Rus.</u>
In Heppeneert vereert men O.-L.-Vrouw van <u>Rust.</u>

Elisie van de n

In het Nederlands kan de slot-n in heel veel woorden al of niet uitgesproken worden, maar ze wordt altijd geschreven. In het Maaseikers wordt de slot-n nooit uitgesproken (en ook niet geschreven). De regel in het Maaseikers is:

'Onbeklemtoonde lettergrepen met een doffe e-klinker (in de taalkunde heet dat een sjwa) op het eind van woorden kunnen niet uitgaan op -n.'

Voorbeelden:

lopen	**loupe**
straten	**straote**
negen	**nieëge**
zwemmen	**zwömme**

Abonnement 2018

Vernieuw tijdig uw abonnement (€ 12, overige landen € 16 en € 20 rest van de wereld). Wacht niet te lang.

Een steunabonnement van € 25 is natuurlijk steeds van harte welkom!
Weet dat een geschenkabonnement met nieuwjaar aan een Maaseiker familielid of vriend, die niet meer het geluk heeft in onze stad te wonen, zeer gewaardeerd wordt .

Oorlogsdagboek van een student

Koninklijk Atheneum Maaseik 1944-1945 – deel 7

Jaak Hoedemakers

Zaterdag 11 maart 1944

Ben 's morgens bezig met herhaling van Duitse les. Bij de zin "befleissige dich stets der Wahrheit" hoor ik zwaar gebons op de voordeur. Er staan vier rijkswachters die de weg vragen naar boerderij Meulenaers in de buurt. Later verneem ik dat daar 's nachts een grote partij aardappelen werd gestolen.

Gelezen: 'The Mill on the Floss' van George Elliot in een verkorte uitgave. Weer vliegtuigen tijdens de nacht. Ik lig pas in bed als een zware bominslag het hele huis doet daveren.

Zondag 12 maart

Uit bibliotheek meegebracht: 'De Geest der Gotiek' van Urbain Van de Voorde (redacteur-essayist, 1893-1966). Het geeft me de grootste voldoening mij geestelijk te verrijken, voldoening die de bovenhand heeft op wereldse vermaken en materiële behoeften.

Bezoek bij vriend Jan waar we herinneringen opdiepen uit onze kinderjaren, de boeken die we samen lazen en onze eerste eigen pennenvruchten.

Dinsdag 14 maart

Nederlands: 'Dinska Bronska' van Karel Van den Oever (1893-1926) (1). Meetkunde: transversalen.

Van buiten uit dringt tijdens de les een snerpend geluid tot ons door. Een scharenslijper doet zijn ronde bij de huizen van de Loerstraat (2).

(1) 'Dinska Bronska', zijn meest bekende gedicht met als aanhef:
Uit een oud dorp,
kameelbruin als de steppe -
uit Plocka,
kwam Dinska Bronska.
Haar hoofddoek was Pruisisch blauw
en haar haar vlasgeel;

(2) Zes jaar lang keken we vanuit onze klassen uit op de Loerstraat. En in de hogere jaren 'loerden' we weleens als een van de bevallige dochters van rijkswachter Prenten in de deur- of vensteropening verscheen. De Loerstraat werd tijdens het interbellum (de periode tussen beide wereldoorlogen) bij het slopen van de stadswal en de aanleg van de Burgemeester Philipslaan grondig gerenoveerd. De oude huisjes werden gesloopt en maakten plaats voor nieuwe en moderne woningen.

De naam Loerstraat, ook soms Walstraat genoemd, is een verbastering van de Looierstraat en herinnert aldus aan de vroegere leerlooierijen. In een notariële akte uit het jaar 1728 lezen we: *loijerstaatje, gaende naer het holteren huysken.* Het "holteren huysken" was de looierstoren, een hoog houten gebouwtje, waarin de vellen gedroogd werden, die met looistof waren ingewreven. Maaseik was bekend om zijn leerlooierijen. Buiten de Hepperpoort, links naast de gracht, richting Maas, stond een velhuisje naast de velgraaf (gracht), waarin de vellen werden gelegd om te weken. Daarna werden zij in het velhuisje onthaard en

Hoekje van de Loerstraat in het begin van de vorige eeuw
Foto Documentatiecentrum Maaseik

ten slotte in de leerlooierijen zelf in gemetselde looikuipen opeengestapeld tussen looi en run (gemalen eikenschors). De uitgeloogde run werd, als de kuipen werden leeggemaakt, met hopen op de straten verspreid en gebruikt om de huizen uit te keren als stofopnemend middel. Hoveniers gebruikten de run als broeimiddel. Het leer werd dan verder verwerkt door zadelmakers en schoenmakers. Vanwege hun reuk lagen de leerlooierijen en de schorsmolens buiten de bebouwde kom.

De plaats waar de kapucijnen een uitgangspoortje aan de Loerstraat bezaten, werd genoemd 'Het Convent'. Hier huisden in het begin van de vorige eeuw bezembinders en mandenmakers. Ook woonde hier de bekende figuur 'De Wolkni-jn' die een herberg uitbaatte onder de naam 'Logement Maurits'.

Met een karretje vol bezems, getrokken door twee langharige honden, trok 'De Wolkni-jn' met Bet, zijn vrouw, door de kantons Maaseik en Bree. Over zijn zwemkunst en krachtpatserijen worden sterke verhalen verteld, onder meer door de Neeroeterse heimatdichter M. Knevels (geb. 1908).

(Bron: W. Sangers en G. Daniëls, Maaseik, Architectuur en Historie, 1974)

Vrijdag 17 maart

Frans: spreekbeurt door Albert Hotterbeekx over de Franse dichter Alfred de Vigny.

Goedlachse Albert Hotterbeekx, gehuwd met Alida Goyens, trad na de oorlog als vluchtleider in dienst bij de Regie der Luchtwegen in Zaventem. Hij was een zoon van de familie Hotterbeekx-Van Aenholt, uitbater van de voormalige bekende drukkerij in de Grote Kerkstraat.

Bèr Notermans heeft een 'vitaminenverbrijzelaar' vervaardigd (1).

(1) We kregen iedere dag een paar keiharde vitaminetabletten. Bèr Notermans uit Rotem, de grapjas van de klas, had een onmiskenbare technische

Albert Hotterbeekx (1925-2009)

en wiskundige knobbel. Hij was voor velen van ons een toeverlaat voor de moeilijke opgaven van analytische meetkunde, die we in de weekends van leraar Fons Bergen kregen. Hij was een tijdlang studiemeester aan het Atheneum en nadien secretaris van de Schippersschool in Eisden. Ten slotte vestigde hij zich als verzekeringsagent en fiscaal raadgever in Rotem, waar hij op 3 augustus 1990 onverwacht overleed.

Zaterdag 18 maart

Mijn oom heeft een karrenvracht voederbieten gebracht. Met een mand de hele lading naar de schuur gesjouwd. Rijkswachters doen weer de ronde naar aanleiding van een reeks diefstallen.

Woensdag 22 maart

Duits: balladen van Schiller en Goethe. Tijdens de Engelse les leren we het Amerikaanse liedje 'Polly wolly doodle' (1).

(1) Liedje voor het eerst gepubliceerd in een studentenzangboek van Harvard in 1880.

Met de hondenkar (2) van oom Jan brandhout gehaald van de herstelde Lossingbrug. In Leut zijn enkele zware bommen gevallen.

(2) Voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog waren karren met trekhonden nog veelvuldig in gebruik. Door de wet van 14.8.1986 op de dierenbescherming trad een verbod in. Ook geitenbokken werden voor de kar gespannen. Die kregen bij zwaarder werk bijstand van de begeleider.

Louis Penders (1903-1978) uit Aldeneik met zijn hondengespan tijdens een bruiloftsstoet

Donderdag 23 maart

's Nachts weer dreunende eskaders bommenwerpers.

Sedert enkele dagen is de Vesuvius opnieuw in werking. Drie dorpen verdwenen onder de lava en duizenden mensen zijn op de vlucht (1).

(1) De uitbarsting van de vulkaan Vesuvius in maart 1944 was een der hevigste uit zijn geschiedenis. De berichten hierover via kranten en radio overstemden enigszins de oorlogsgebeurtenissen. De dorpjes San Sebastiano al Vesuvio, Massa di Somma en Ottaviano werden door de lavastroom verwoest.

Vrijdag 24 maart

Proefwerk Frans: opstel 'Vivre c'est se combattre'. 's Middags bakoven gestookt. Later sta ik buiten naar de blauwe wit

bewolkte lucht te turen. Alles ademt rust en stilte. De dorpsklok tampt in de verte. Er daalt een soort weemoed over mij heen die ik niet kan verklaren.

Zaterdag 25 maart

Heerlijk lenteweertje. Zulke dag, ik herinner het mij nog goed, was het ook bij de Duitse inval op 10 mei 1940, dag zo vol angstwekkende herinneringen. Moet vandaag mijn hersens volstoppen met wiskunde. Buiten klinkt gejoel en knallende geluiden. Op de nabijgelegen Leustraat spelen kinderen uit de buurt met blikken, gevuld met carbuur (carbid)(1).

(1) Een geliefkoosde bezigheid van de jeugd was het niet ongevaarlijk spelen met carbid, toen nog sporadisch in gebruik voor de verlichting van fietslampen. Het goedje werd in een blikken bus met deksel gestopt en daarna licht bevochtigd, waardoor er gasssen vrijkwamen. Een aangestoken lucifer, omzichtig tegen het smalle gaatje in de bodem van het blik gebracht, deed het deksel met een hevige knal erafvliegen. Hierna kon het spel opnieuw beginnen.

Godfried Jaeken, buurjongen en klasgenoot, was mijn compagnon als we tijdens de eerste jaren van het middelbaar te voet naar school trokken. Hij was ook mijn metgezel toen we in de barre winter van 1941-1942 op klompen het traject in rechte lijn aflegden. Over de hard bevroren sneeuw trokken wij over het Ophover -en Maaseikerveld rechtstreeks in de richting van het Atheneum. Op de Philipslaan moesten we de bevroren stadsgracht oversteken.

Hij onderschatte de uitwerking ervan, toen hij enkele brokjes carbid in de inktpot van zijn bank stopte. Het effect was ogenblikkelijk: kissend startte een zwartgrijze smurrie haar weg over bank en vloer. Het leverde hem een stevig strafwerk op.

Godfried Jaeken (1927-2009) stopte vroegtijdig zijn middelbare studies. Hij trad aanvankelijk in dienst van het ministerie van Financiën maar muteerde daarna naar de administratie van de stad Brussel als diensthoofd van de begroting.

Hij volgde decennialang de internationale oliebusiness. Hij schreef daarover talrijke economische en vulgariserende artikelen in kranten en tijdschriften. Hij is auteur van de boeken *"De Grootmoeder van alle Oorlogen", "Big Oil, van Bagdad tot de Noordzee" en "De Zwarte Dood - olietankers op de wereldzee".*

Hij was tevens wereldreiziger en schreef een toeristisch boek: *"Schotland, de Orkaden en Shetland".*

Godfried Jaeken

Zondag 26 maart

Passiezondag en plechtige communiedag van de twaalfjarigen. Buurjongen Thieu Klerkx en neef Christ Coolen vormen een

paar (1). Trotse ouders stappen met hun jonge feestelingen naar de dorpskerk in het centrum. Twee kloosterzusters uit Geistingen, onderwijzeressen aan de Lagere Meisjesschool van Ophoven, komen ook kerkwaarts. Ter hoogte van de Witbeek, een honderdtal meters verderop, dagen plots twee Duitse militairen op met zware motoren, razen rakelings langs de verschrikte nonnekens en laten daarbij hun uitlaten hevig knallen. De grinnikende moffen herhalen dit spelletje nog eens tegenover de kerk, waar ze de kerkgangers op een nieuw salvo onthalen.

Broer René(1931-2012), links in beeld, vormt communiepaar met huidig ereveldwachter Jan Gielen.Beiden zijn uitgedost in plusfourbroeken, in de mode tijdens WO II

Naar film in Maaseik: 'Circustragedie' met de bekende acteurs Paul Kemp en Leny Marenbach in zaal Van Eyck. Ik ontmoet er Michel Van Lishout (2), die zijn laatste jaar doet op de wetenschappelijke afdeling van het Atheneum. Na afloop gaan we samen nog even binnen in de cafetaria ertegenover, bij Netje Broens-Corstjens, in die jaren een bekende en drukke horecazaak.

(1) Het vormen van paren bij plechtige communicanten was in die tijd volop in gebruik. De communicanten waren beurtelings te gast aan de feestdis van hun familie. Onderling werden er ook kleine geschenken uitgewisseld.

(2) Michel Van Lishout (1925-2012) stond in aanzien bij leraars en klasgenoten. Toen had ik nog niet kunnen vermoeden dat ik enkele jaren later zijn enige zus Hélène, die ik niet kende, zou huwen. Evenmin dat hij kort hierna in juli met grote onderscheiding in zijn eindexamen zou slagen, maar bij de bevrijding in september 1944 op 19-jarige leeftijd slachtoffer werd van de repressie. Hij werd gevangengenomen en opgesloten samen met een aantal vooraanstaande Maaseikenaren in de kelders van datzelfde Atheneum. Michel was reeds van voor de oorlog lid van het VNV. Hij was woonachtig in de huidige woning 'Bleumerhof' bij zijn ouders Willem en Eliza Van Lishout-Perebooms. Op hun eigendom lag het thans verdwenen neogotische Lieve-Vrouwekapelletje, in de volksmond het 'kapelletje van Christje' genoemd. Het was vooral tijdens de oorlog een plek van devotie voor de inwoners van de stad.

Willem van Lishout, een oud-strijder in de Eerste Wereldoorlog, afkomstig uit Achel, was brigadier bij de Douane en Accijnzen. Willem en Eliza waren in bijzonder goede verstandhouding met hun buren, de familie Jozef Vosters-Bosmans, woonachtig in de naastgelegen huisjes van de kiezelmaatschappij Engetra. Jozef Vosters, een verzetsman, was in het voorjaar door de Duitsers opgepakt en

overgebracht naar het concentratiekamp van Elrich (Dora), waar hij op 16 november 1944 is overleden (De Maaseikenaar, 2016, nr.4, blz.161). Hoe onwaarschijnlijk het ook moge klinken, maar mevrouw Vosters heeft Michel toen gedurende enkele dagen bij haar thuis een schuilplaats bezorgd.

Tot ironie van het lot zat ik bij mijn huwelijk met zijn zus in 1950 met een zogenaamde *witte* (De Maaseikenaar, 2015, nr. 2, blz.68) en een zwarte schoonbroer aan de feesttafel. Jules Craemers uit Maaseik, die na de oorlog met mijn eigen zus Liza trouwde, was lid van het Geheim Leger in dezelfde eenheid waar Jozef Vosters toe behoorde. Toen laatstgenoemde in 1944 door de Duitsers was opgepakt, heeft Jules Craemers uit vrees zich enkele dagen bij ons thuis in Ophoven schuilgehouden.

Dit alles heeft niet in de weg gestaan dat Michel Van Lishout een schitterende carrière zou uitbouwen.

In de jaren zestig vestigde zich te Tongeren de Amerikaanse firma C.P. Clare International, een firma die gespecialiseerd was in hoogtechnologisch industrieel en elektronisch materieel, inzonderheid onderdelen voor de Amerikaanse ruimtevaart. Op haar hoogtepunt zou deze firma ruim 1 000 werknemers tellen.

Michel Van Lishout (1925-2012) werd er directeur en later ook vice-president van de General Finance Company, gevestigd in Pasadena (Californië). Hij hoorde bij de notabelen van Tongeren, waar hij tevens lid was van de Arbeidsrechtbank. Hij werd vereerd met de titel van Ridder in de Leopoldsorde.

Uit zijn huwelijk met Suzette Gemers (1924-1980) uit Hoepertingen had hij twee dochters. De jongste, Hilde (1954-1999), was getrouwd met Philippe Peters uit Tongeren, waar ze tandarts was. Zijn oudste dochter Maryse, germaniste, is gehuwd met Danny Vanbeveren, licentiaat in de wiskunde en doctor in de wetenschappen. Hij is professor aan de universiteiten van Leuven en Brussel en gespecialiseerd in astronomie en astrofysica. Zij wonen in Brussel. Beiden zijn heel verknocht aan onze stad en *"De Maaseikenaar".*

Michel Van Lishout

Maandag 27 maart

Ik maak een behoorlijk goed proefwerk wiskunde. Assignatie van 250 fr. van mijn studiebeurs ontvangen. Kortrijk zwaar gebombardeerd (1)

(1) De oorlogskranten stonden er vol van. Ook in Kortrijk was het zondag de dag van de plechtige communie. Ruim honderd Engelse vliegtuigen deden in de vooravond een aanval op het rangeerstation van de spoorwegen. Verscheidene straten werden zwaar getroffen alsook de Sint-Jozefskerk en de Damiaankerk. Er kwamen circa 250 mensen om. Bij een tweede luchtaanval door 300 vliegtuigen op 21 juli 1944 kwamen nog eens 168 personen om.

De pittoreske huisjes van Engetra. Het 'kapelletje van Christje' ligt ervoor verscholen in de haag.

Woensdag 29 maart

Na een verlofdag hebben we een proefwerk geschiedenis en Duits. Vallen behoorlijk mee.

Dr. Jozef Hendrix is op huisbezoek bij buurman Martin Moors, die ernstig ziek is. Hij komt ook aan huis voor mijn jongste zusje, die een zware bronchitis heeft. Na onderzoek krijgen we een voorschrift voor de apotheek. Wat verdienen die heren vlug op korte tijd (25 fr.) (1)

(1) Mijn oordeel als 18-jarige over dokter Jos Hendrix (1906-1976) zou totaal wijzigen, toen ik hem op latere leeftijd van nabij leerde kennen. Hij verbleef toen in een vertrek op het gelijkvloers van het bejaardenhuis, waar ik mijn bureau had als secretaris van het OCMW. Ik bracht hem toen regelmatig een bezoek. Ze waren niet te tellen, de mensen die bij hem pro Deo te rade kwamen.Ondanks zijn zware handicap (verlamming van de onderste ledematen) had hij een onverwoestbaar goed humeur. Iedereen die hem raadpleegde voor lichamelijke of geestelijke problemen zou met een verlicht gemoed bij hem vandaan gaan. Hij was een erudiete en veelzijdige persoonlijkheid, een nobel man en kunstenaar in hart en ziel. Hij verwierf niet alleen naam als componist en koordirigent maar tevens als auteur, getuige daarvan zijn werken, onder meer 'Levensserum', 'Het gaat om Gwen' en 'Ogen Open'.

Hij was goed bevriend met wijlen gouverneur Roppe, die hem meermaals in het bejaardenhuis kwam opzoeken. Hij overleed op 27 december 1976.

Dokter Jos Hendrix

Donderdag 30 maart
Proefwerken Engels en Duits. We zitten met de eerste wetenschappelijke samen in één lokaal. Nest Van de Broeck hangt gewichtig zijn groot zakhorloge, dat hij aan een koordje in zijn 'weimeske' draagt, op het bord. Jos Raets uit Stokkem is niet bijster enthousiast over de titel 'Rip Van Winkle' van het Engels opstel en maakt zijn beklag. Na een tijdje zit hij verveeld in een minuscuul woordenboekje te bladeren.

Vrijdag 31 maart
Weer samen met de eerste wetenschappelijke voor Nederlands opstel. Voor ons 'Dinska Bronska', voor de anderen 'Het leven is een schouwtoneel. Elk speelt zijn rol en krijgt zijn deel', of met een burleske van een lolbroek van de hoogste klas: 'Het leven is een pijp kaneel. Elk zuigt eraan en krijgt niet veel.'

Leraar Nest Van den Broeck houdt op luchtige wijze de spanning erin door van tijd tot tijd zijn zakhorloge uit zijn vestzakje op te diepen.

(wordt vervolgd)

Lezers schrijven ons ...

Geachten,

Wat een vreugde de foto van mijn papa Mathieu Verdeyen aan te treffen op blz. 156 van "De Maaseikenaar" jaargang 2016, een mooi geschenk voor mij.
Spijtig dat ik nooit iets terug vind in uw tijdschrift over mijn grootvader, Lambert Hinoul, grote weerstander van de jaren 1940-45. Hij had contact met de heer Potveer, leraar bij de Kruisheren, en een zekere Jaak, ook leraar bij de Kruisheren. Ikzelf, klein kind, geboren in 1935, ben hem tegengekomen met piloten van onze bevrijders om ze te brengen. Waar? Wij, wonende in Stokkem, kwamen hem tegen op de Weertersteenweg, de Bosmolen juist voorbij, en hij deed ons teken hem niet te herkennen. Ja, Stokkem was bevrijd, maar Maaseik nog niet. Mijn moeder en ik droegen de Belgische vlag en kwamen uit Stokkem per fiets om onze grootvader te begroeten. Maar gelukkig, mijn moeder begreep vlug de tekens van mijn zo geliefde bompa om die vlag weg te moffelen. Misschien is er nog iemand die iets weet over deze voorbeeldige Belg.

Beleefde groeten, Mia Verdeyen uit Braine l'Alleud en weduwe van Mathieu Sodermans

Oneliners

160 *Tony Van Wijck*

1. Wi-j langer deste wachs, wi-j ieërder deste doeëd bès.

2. Zónger vandaag mörge gein gistere.

3. D'r zit mieër filosofie in ein fles wi-jn es in alle beuk van de waereld.

4. Het is jaomer det es we beginne de kunst van het lieëve te lieëre, d'r niks mieë uuëverbli-jf den te sterve.

5. De meiste minse make gebrujk van het ieërste deil van het lieëve óm de anger hèlf ellendig te make.

6. Wieë zouwe mótte lieëve en neet allein bestoeën.

7. Owt ein daagbook kónste blajer sjuuëre, ówt het geheuge neet.

8. Het is de kunst van politiekers óm ówtspraoke van angere te gebrujke es bewi-js van het eige geli-jk.

9. Vääl minse meine det ze pech höbbe, es angere gelök höbbe.

10. Zake di-j neet ech gebuuërd zeen, kunne toch waor zeen.

11. Sommige luj doon miech dènke aan wolke: es ze weggoeën, wuuërt het klaorder.

12. Iech bèn dank versjöldig aan mi-jn erm om alti-jd aan mi-jn zi-j te stoeën, aan mi-jn bein di-j miech alti-jd drage en ouch aan mi-jn vingers, ómdet iech dao alti-jd kan op tèlle!

13. Es di-jne bèste vrund raap iech diech alti-jd op es te vils, mer waal naodet iech ówtgelachen bèn.

14. Iech slaop zoe good det iech het kan mèt mi-jn ouge tów.

15. Iech höb mi-jn wachwäörd uuëveral verangerd in "incorrect". Det is, es iech ein vergieët, den kri-jg iech toch alti-jd het berich "Your password is ***incorrect***".

16. Mi-jne portemënee is zjus wi-j ein un: es iech ze oeëpe doon, begin iech te janke.

17. Stilte is zalig, behalve este kènjer höbs, den is stilte verdach.

18. "En God zag dat Zijn schepping goed was": de bèste mop ówt de bijbel.

19. Bekieëke wieëre is vuuër vääl luj al ne vörm van genot.

20. Probeer alti-jd op de tribune te zitte en noeëts te mótte deefileere vuuër de tribune.

De kleuterschoolstrijd van Maaseik (1936-1939)

Marcel Cuyx

In het begin van de vorige eeuw was er nog geen atheneum in Maaseik, maar wel een Rijksmiddelbareschool, d.w.z. een lagere school met daarboven de eerste drie jaren van het middelbaar onderwijs. In de dertiger jaren kende die school een spectaculaire aangroei van het aantal leerlingen. Het leerlingenaantal steeg van 132 in 1931 tot 489 in 1937. Dit succes werd met lede ogen aangezien door de traditionele tegenstanders van het Rijksonderwijs: de clerus en de katholieke partijen. De ergernis bij die lieden steeg ten top toen in 1937 die succesrijke school ook nog eens aanstalten maakte om een kleuterschool op te richten. Tot dan toe was er maar één kleuterschool in Maaseik, de *"bewaarschool"* van de Zusters van Liefde. Een tweede kleuterschool oprichten was voor de tegenstanders een bewijs van *"hatelijke ondankbaarheid tegenover de eerwaarde zusters."*

Pastoor-deken Spitz trekt van leer tegen de rijksschool

De deken van Maaseik neemt het voortouw in de schoolstrijd: huis aan huis stuurt hij een brief waarin hij de *"christene ouders"* op hun plicht wijst hun kinderen naar een katholieke school te sturen. De paus, *"het hoogste gezag voor een katholiek"*, heeft het bevolen.[1] De aangevallen school verdedigt zich via de oud-leerlingenbond. Voorzitter van die bond is Th. Raedschelders, secretaris M. Daelemans. In een stenciltje, huis aan huis besteld, verzekeren ze de ouders dat in de school *"in elk opzicht naar de leer van Christus gehandeld wordt."* En de leraars zijn speciaal gediplomeerd en van Belgische nationaliteit. Dit is natuurlijk een steek onder water op het katholiek onderwijs in Maaseik. Vele leraars in die scholen hadden in die tijd geen onderwijsdiploma en velen waren Nederlanders.

Deken Spitz kan dat antwoord niet appreciëren, want hij neemt opnieuw de pen ter hand en stuurt een tweede brief naar de *"christene ouders"*. Hij zegt daarin kortaf dat de ouders hun kinderen naar een katholieke school moeten sturen. Het antwoord van de oud-leerlingenbond laat niet op zich wachten: *"De nieuwe brief van de deken beslaat slechts tien lijntjes en bevat toch vijfmaal het woord MOET". Gelovige ouders! Bidt en vast, leeft rechtvaardig en geeft aalmoezen als ge kunt; maar weest vrije mensen. Laat u niet langer dwingen met: gij moet! Gij moet!"*

Politici snellen de deken te hulp

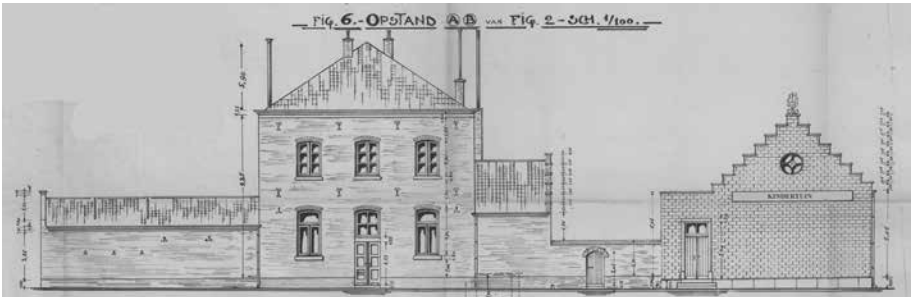
In de gemeenteraad van Maaseik zijn twee katholieke partijen vertegenwoordigd: de "echte" katholieke partij, met als "coming man" H. Vanderdonck, en de flamingantische KVV, de katholieke Vlaamse volkspartij, met als aanvoerder M. Croonenberghs. Beide 'politiekers' hadden elkaar hevig bekampt met persoonlijke beledigingen tijdens de verkiezingen van 1932, zodanig dat na de verkiezingen een coalitie tussen hen ondenkbaar was. En zo werd de liberaal F. Philips burgemeester. Nu echter de deken het startschot gegeven heeft voor een schooloorlog, vinden beide katholieke kemphanen elkaar in hun afkeer voor de Rijksschool. Ze stichten samen een

"studiekring voor katholieke actie" en zetten de aanval in. Met een stroom van publicaties, zowel in de bevriende pers als in huis-aan-huisbrieven, komen ze telkens met dezelfde argumenten aandragen: het rijksonderwijs voert een oneerlijke concurrentie, echt katholieke ouders moeten hun kinderen naar een katholieke school sturen, meisjes en jongens samen op school is in strijd met de katholieke opvoedkunde. Het zwaarst tilt de "studiekring" echter aan de oprichting van een nieuwe kleuterschool: *"Opeens deugt die school [van de nonnen] niet meer, daar opeens tracht men dit heerlijke werk in gevaar te brengen. Daar opeens moet er 'n nieuwe bewaarschool komen "zonder zusterkens"! Waarom? Om een nieuwe aanslag te plegen tegen de kristelijke school, ditmaal aan de basis, aan de wortel zelf. Dat is de enige reden van dit opzet, er is geen andere. Mensen die het kristelijk onderwijs ondermijnen, bestrijden opzettelijk het godsdienstig leven van enkeling en gemeenschap."* Enige "vrienden van de Rijksmiddelbareschool" antwoorden hierop: *"Ge hebt eenvoudig een machteloze wrok tegenover de steeds groeiende belangstelling, welke het officieel onderwijs hier geniet. Uw kinderachtig gezeur is slechts de uiting van uw begrijpelijke jaloezie."*

Een nieuwe kleuterschool oprichten is geen klein bier

In die tijd bestonden er geen kleutertuinen in het rijksonderwijs. Directeur Henskens doet daarom aan de oud-leerlingenbond het voorstel om op eigen risico en in eigen beheer een kleuterschool op te richten. Als ze leefbaar blijkt, zal ze door de staat worden erkend en gesubsidieerd. Als lokaal kan de voormalige gemeentelijke meisjesschool aan de Halstraat dienen. Dit gebouw maakt toch al deel uit van de Rijksmiddelbareschool.

De vergadering gaat enthousiast met dit voorstel akkoord. Een schoolcomité wordt opgericht met als voorzitter Th. Raedschelders en als leden H. Huysmans, L. M. Daelemans, M. Borgerhoff en V. Henskens. Jules Gonthier, leraar aan de school en kunstschilder, smukt het lokaal op. De speelplaats krijgt een nieuw afdak in glas en de obligate zandbak. Er wordt voor nieuwe en moderne meubilering gezorgd: houten tafeltjes in een kring geplaatst, aangepaste stoeltjes en kastjes en in de hoek de poppenkast. Mevr. Van Mieghem-Van der Steen wordt aangeworven als kleuterleidster.
De oud-leerlingenbond heeft een spaarpotje van 8 000 frank, maar dat volstaat niet. De bond organiseert daarom een "Grote Tombola der Jeugd". Het succes is boven alle verwachtingen: op drie weken tijd krijgt de bond 2 400 frank als steun in geld en ruim vijftig tombolaprijzen in natura. 4 800 loten van één frank worden verkocht!
De eerste kosten van de school worden hierdoor gedekt. De school zal niet

1. De Rijksmiddelbareschool aan de Capucienenstraat. Rechts de Kindertuin, op de hoek van de Halstraat.

"bewaarschool" heten, maar "kindertuin", in navolging van de pedagoog Fröbel, die zijn eerste school ook "Kindergarten" noemde.

De kindertuin kent succes

De kindertuin wordt geopend terwijl de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in volle hevigheid gevoerd werd. De tegenstanders van het Rijksonderwijs hebben zich verenigd in een lijst, genoemd "katholieke concentratie", een bonte verzameling van "echte" katholieken, VNV'ers en rexisten. [2] In hun propaganda gaan ze weer tekeer tegen het Rijksonderwijs: *"Wij betreuren het dat het vrij onderwijs in onze stad van anti-kristelijke zijde soms openlijk, doch nog meer op bedekte en geniepige wijze bekampt werd. Wij betreuren het vooral dat men van die zijde het nodig geacht heeft een zogezegde kindertuin op te richten, die een strijdmachien is tegen de bewaarschool der eerwaarde zusters van liefde."* Ondanks alle tegenkanting opent de kindertuin zijn deuren op 16 september 1938; en er zijn al dadelijk 55 kleuters! Mevr. Van Mieghem heeft dus de handen vol! Rond Pasen zijn er 86 kleuters, zodat mej. S. Lefèvre wordt aangesteld als tweede kleuterleidster.
Op 29 november 1938 wordt de kleuterschool erkend door het ministerie; de aanstelling van mevr. Van Mieghem als schoolhoofd en die van mej. Lefèvre als kleuteronderwijzeres wordt bevestigd. Hierdoor wordt de wedde van beide personeelsleden in het vervolg betaald door de staat, maar de huur van de lokalen, de verwarming en verlichting, de leermiddelen e.d. blijven ten laste van het schoolcomité, tot de school "aangenomen" wordt door de staat. [3]
De katholieke concentratielijst haalt bij de verkiezingen 6 zetels en de liberalen 5. Op de prijsuitdeling van 1939 dankt directeur Henskens de heer Philips voor het grootse werk dat hij als burgemeester heeft verricht voor stad en school en hij drukt de hoop uit dat de nieuwe burgemeester dit werk zal voortzetten. Helaas, een van de eerste maatregelen van de nieuwe meerderheid in de gemeenteraad is het schrappen van alle subsidies aan de Rijksmiddelbareschool, ook de verplichte. Onnodig te zeggen dat de subsidies aan de katholieke scholen behouden blijven!
Er volgt prompt een klacht van directeur Henskens bij de hogere overheid en de beslissing van de gemeenteraad wordt vernietigd.

Eind goed, al goed

De kindertuin groeit en bloeit. In 1939 doet de directeur in een dienstmededeling *"nogmaals beroep op de geldelijke steun van het personeel om een ogenblik van genot te kunnen bezorgen aan onze kleuters. Zo kunnen we enige versnaperingen geven aan de kleintjes op het Sinterklaasfeest. We hebben nu immers 140 kleintjes tegen slechts 86 vorig jaar."*
Een ooggetuige van 70 jaar geleden kijkt vertederd naar de kindertuin: *"Met de nieuwe kindertuin werd Maaseik een typisch stadsbeeld rijker. Vaders en moeders, broers en zusters, ouderen en jongeren wachten tegen het einde van de klassen hun kleintjes af. Daar gaat het schuifpoortje open. Onder de moederlijke hoede van de dames-onderwijzeressen, die als teken hunner waardigheid een schort dragen, treden de kleuters hand aan hand naar buiten. Hoe speuren hun zoekende oogjes te allen kante rond. Met veel omhaal van woorden en gebaren worden zij bij de wachtenden gebracht. Daar wordt verteld en geroepen, gelachen en gekust. De drukte duurt echter niet lang en weldra is de bijenkorf uitgezwermd".*
En de kleuters die niet worden afgehaald, stappen in de rij, handje in handje, onder leiding van een kleuterjuf naar hun thuis, terwijl ze het volgende liedje zingen:

WIJ GAAN NAAR HUIS (bis)
BOTERHAMMEKES ETEN (bis)
WIJ GAAN NAAR HUIS (bis)
BOTERHAMMEKES ETEN BIJ ONS MOEDER THUIS!

En de kleuterschoolstrijd? De clerus en de katholieke partijen moeten zich neerleggen bij het succes van de nieuwe kindertuin en ze begraven ontgoocheld de strijdbijl. Trouwens, ze hebben nu andere zorgen aan hun hoofd, want op 10 mei 1940 vallen de Duitsers ons land binnen.

1 Het bezoeken van scholen, welke voor katholieke en voor niet-katholieke kinderen zonder onderscheid toegankelijk zijn, is onvoorwaardelijk aan katholieke kinderen verboden." Paus Pius XI, Encycliek over de christelijke opvoeding, 31.12.1929.

2 In 1936 was het KVV opgegaan in het VNV. Zowel het VNV als Rex zullen in de Tweede Wereldoorlog collaboreren met de Duitse bezetter.

3 Dit gebeurt pas in 1949 bij besluit van de Prins-Regent. De kleuterschool wordt dan bij de rijksmiddelbaremeisjesschool gevoegd.

De kleuters poseren op de speelplaats. Juf Van Mieghem (32) krijgt hulp van conciërge Anna Dirckx (42). Wie herkent iemand op de foto?

Na de oorlog, met mejuffrouw Servais. Een lieve juffrouw, vond ik.

Maaseiker spreekwoorden, spreuken en gezegden

Tony Van Wijck
Gerard Segers

1. De waereld drejt rond geldsj en ein vrouwevot. (= Alles draait rond geld en seks.)

2. Dae haet ei gezich wi-j ein vot met oeëre. (= Hij (of zij) is niet moeders mooiste.)

3. Ne bokeskook mèt einen hars in hilt de bóks op. (= Boekweitkoek met spek is zware kost.)

4. Vrowluj en hoonder mótte vuuër den dónkele bènne zeen. (= Vrouwen horen 's avonds thuis te zijn.)

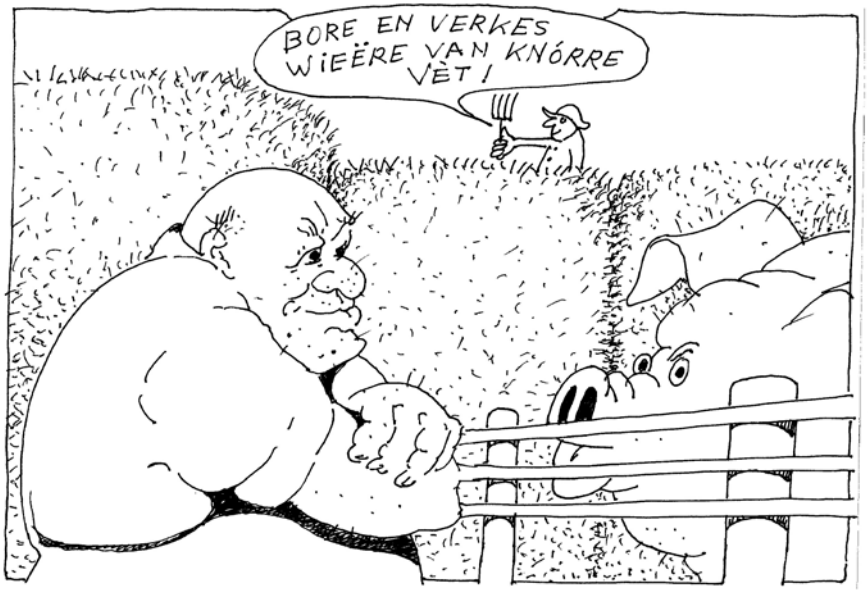
5. Iech höb geinen ti-jd, zag de vos, en hae zoeëg de jieëger aafkómme. (= zeispreuk)

6. Det oos kènjer ri-jke awwers mogen höbbe. (= vrome wens)

7. Hae löp zich de bein ónger z'n kónt ówt. (= Hij spant zich in om zijn doel te bereiken.)

8. Gank ein duuër wujjer mèt di-jne leim. (= Ik wil je praatjes niet aanhoren.)

9. Ieëzels, kwezels en noeëtebuim mótte geslage wieëre. (= Noten moet men afslaan, ezels en kwezels verdienen het ook.)

10. Hae lègk het ówt mèt han en puuët. (= Hij vertelt het met veel gebaren.)

11. Iech sji-jt nog leever in mi-jn sóndigse bóks. (= Dat zie je van hier, ik doe het zeker niet.)

12. Aw wäörd zeen mieër wieërd es aw stein. (= uitleg overbodig)

13. Oppasse met dae, dae vrit mèt den dujvel ówt einen tèjjer. (= Die man is niet te vertrouwen.)

14. Gaat is gaat, zag de boor, en hae nèjde ze verke. (= zeispreuk)

15. Mèt de vinger in de mówl lieëre ze ei kauf zówke. (= Zo berispt men een kind dat duimzuigt.)

16. Bieëter ein vleeg in de sop es gaar gei vleis. (= tevreden zijn met wat je hebt)

17. Edere boor poeënt ze wi-jf op zi-jn manneer. (= Liefde heeft verschillende stijlen.)

18. Ouch 'ne gek zaet waal ins e wi-js wäördsje. (= Hij kan ook wel iets zeggen dat niet belachelijk is.)

19. Hae zit er gein balle mèt in. (= Hij trekt het zich niet aan.)

20. Det kump van de langeberg. (= Dat gaat zeer langzaam.)

21. Di-j haet dikke boeëne ge-ieëte, (= Zij is in verwachting.)

22. Dae luut zich z'nne boeëterham smieëre. (= Hij laat anderen het werk doen.)

23. Bóksprenge. (= haasje-over spelen)

24. Dae het breid haet, luuët het breid hange. (= Hij heeft geld en leeft ook in weelde.)

25. Hae tèlt de erte di-j der in de sop duit. (= Hij is een gierigaard.)

26. Van femi-jlie mós-te het höbbe. (= Je eigen familie is soms niet te vertrouwen.)

27. Det gaajt h'm neet. (= Dat zint hem niet.)

28. Waat kal! (= Wat voor flauwe zever!)

29. Ze höbbe miech tieëge mi-jn kar gevaare. (= Ze hebben mij erg beledigd.)

30. De mós hääm mer versli-jte wi-j d'r is. (= Je zult hem toch moeten aanvaarden.)

31. Hae haet er de veug van ewweg. (= Hij is daar handig in.)

32. Hae is neet vi-js gevalle. (= Hij lust alles.)

33. Waat e waer! Het waer is good, es de minse mer dochte. (= soort weerspreuk)

34. Dae luuët zich gemekkelek ónger ein klak vange. (= Die laat zich gemakkelijk beetnemen.)

35. Jao, jao, het is mich get!

De klepperman

Martin Boonen

De huidige onveiligheid in grote en kleine steden heeft waarschijnlijk nooit haar weerga gehad, doch ook in de 19de eeuw bezorgde de veiligheid der burgers onze toenmalige beleidsmensen reeds de nodige kopzorgen. Hierover volgend artikel.

Volgens een resolutie van 12 oktober 1824 - wij leefden toen onder het Hollands bewind - door de Staten van de Provincie, moest vanaf 1 november van datzelfde jaar iedere gemeente een nachtwacht aanstellen. Het Maaseiker gemeentebestuur had hiertegen echter gegronde bezwaren, want meer dan een derde van de bevolking die met deze taak zou worden belast, was arbeider en het werkverlet dat deze wacht met zich zou meebrengen, betekende voor hen dus armoede. Daarom werd dan ook besloten deze verplichte nachtwacht te vervangen door het aanstellen van enkele klepperlieden, zoals dat trouwens reeds in verscheidene naburige steden het geval was. De onkosten die de bezoldiging van zulke klepperman met zich meebracht, zouden dan gedragen worden door het instellen van een bijzondere soort persoonlijke belasting, te betalen door al de burgers die voor de

nachtwacht in aanmerking kwamen en gedeeltelijk door de huiseigenaars a rato der waarde van hun eigendom. Deze belasting - zo was uitgerekend - bracht een totaal van 350 gulden op en was dus ruim voldoende voor de bezoldiging van eventuele kleppermannen.

Diezelfde maand nog werden vier personen aangesteld en wel: Pieter Martens, Jan Peters, Pieter Strijkers en Arnold Opgenoord.

Alle vier traden zij reeds op 14 november in functie en wel tegen een bezoldiging van 30 cent, terwijl daarbij aan alle vier een kapotjas geleverd werd. Als wapen werden zij voorzien van een piek (Reg. Brm. en Schep. nr. 20). Uit het door de gemeenteraad opgestelde en goedgekeurde *Reglement bepalende den Dienst der Kleppermannen* wordt ons duidelijk waaruit hun functie bestond.

Iedere avond om 10 uur moesten zij aanwezig zijn in het wachthuis op het stadhuis. Vanaf 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens dienden twee kleppermannen beurtelings een ronde te maken door alle straten waarbij zij regelmatig met luide stem en driemaal kleppende de juiste tijd moesten uitroepen. Daarbij moesten zij gedurende hun ronde, aldus het reglement *"bijzonder achting geven omtrent de kerken en alle woonsteden der publieke ambtenaren, welke met de ontvangst des lands, stads- en publieke stichtingspenningen belast zijn".* Blijkbaar waren belastingontvangers toen ook reeds erg populair. In een speciaal register dat op het stadhuis lag, kon de klepperman na een ronde indien nodig zijn bevindingen noteren. Indien hij gedurende de uitvoering van zijn taak een open huisdeur of venster bemerkte, was hij verplicht de inwoners te wekken en hen aan te manen alles behoorlijk te sluiten. *Dronkaards of personen 'onbekwaam om hun huizen te bereyken'* moest de klepperman naar hun woning vergezellen. Bij overmacht van wanordelijkheden mocht hij de sterke hand van de marechaussee en zelfs de hulp van passerende burgers inroepen. Ingeval van brand diende hij onmiddellijk de brandklok te luiden en de volgende personen te verwittigen: de burgemeester of één der schepenen, één der brandmeesters en de stadstrompetter. Personen die 's nachts met goederen op straat liepen, moesten voor ondervraging naar het wachthuis worden meegevoerd. Bij een ongeval of andere noodtoestanden moest de klepperman *"met een verkeerde aanslag zijner kleppe"* zijn collega's ter hulp roepen.

Verder was het de klepperman natuurlijk ten strengste verboden gedurende zijn diensturen een herberg te betreden of in het wachthuis drank te gebruiken.

Na de Belgische onafhankelijkheid in 1830 werd het ambt van klepperman aanvankelijk afgeschaft en vervangen door een Dienst der Burgerwacht, die

voor veiligheid en orde moest instaan. Door een besluit van 25 oktober 1844 werden er echter weer vier bezoldigde kleppermannen in dienst genomen. Het reglement dat bij die gelegenheid werd opgesteld, was volledig gelijk aan dat van 1824 (Régistre Mairie, 27.12.1844). Uit de mond van oud-Maaseikenaren vernamen we jaren geleden dat het uitroepen van de tijd, dat tot de taak van de klepperman behoorde, door sommigen op zeer originele wijze gebeurde, wat vaak blijk gaf van een merkwaardig gevoel van humor en zelfspot. Vooral Opgenoord werd om zijn typische uitroepen met commentaar door de burgers gewaardeerd. Zelfs de roodharigheid van zijn eigen kroost wist de man op plastische wijze in de verf te zetten wanneer hij riep: *"Ein oor sluit de klok, de klok sluit ein. Nol van Genoeërt brunk niks voeërt es rooëj soeërt".*
Een andere proeve van zijn populair poëtisch talent luidde: *"Iech bèn Nol Opgenoeërt, iech gaon al mèt mie klepke voeërt. Veer oore sluit de klok, de klok sluit veer".*

Omtrent het midden der 19de eeuw werd de taak van stadsklepperman vervuld door Louis Timmermans. In 1852 werd de man echter, omdat hij gedurende zijn diensturen het gerstenat niet kon laten, voor enkele weken geschorst (Gem.Raad 3.7.1852, f 99). In 1880 werd hij definitief ontslagen en vervangen door Herman Verstappen (Schepencoll. f 258). De laatste klepperman die Maaseik kende, was Jan Aerts, ook een populaire figuur in het stadsleven, wiens komische gezegden bij iedereen gekend waren: *"Ölf ore haet de klok, de klok haet ölf. Iech bèn Zjang Aerts, Ich ieët niks es spek mèt zwaars".*

Om vier uur in de nacht luidde zijn raadgeving tot de Maaseiker burgers, die van het nodige sociologisch inzicht getuigde: *"Veer ore haet de klok, de klok haet veer. Bore gaef uuch neet verloore, Hieëre gie kènt uuch nog ins kieëre".* Om vijf uur riep hij bij wijze van afscheid: *"Vi-jf ore haet de klok, de klok haet vi-jf. Nów bèn iech kawd en sti-jf, en gaon iech nao mie wi-jf",* ofwel, als het winterde, met een allusie op zijn echtgenote Brigitta: *"Het haet gevrore wit, Nów gaon iech nao Bregit".*

De houten klep van deze legendarische Zjang Aerts, die jarenlang gewaakt heeft over het nachtelijk welzijn van onze voorouders, wordt nog steeds bewaard in het Stedelijk Museum, een kostbare relikwie van een stuk Maaseiker folklore.

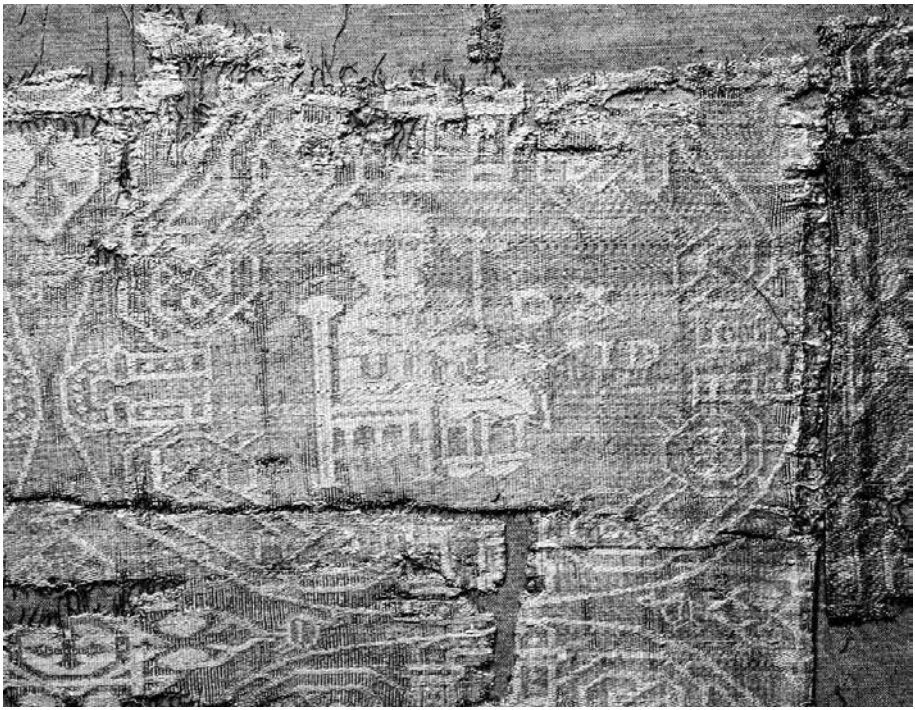
In Memoriam

Bij het ter perse gaan vernemen wij het overlijden van 'Tant Mimien'.
In het volgende nummer leest u een In Memoriam.

Nieuwe topstukken in de schatkamer!

Pierre Thijssen
Foto's: Rik Nulens

Tijdens de vakantiemaand juli 2017 verscheen in de regionale pers het nieuws dat de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Media en Brussel Sven Gatz het velamen en de casula uit de periode van Harlindis en Relindis definitief heeft opgenomen in de lijst van het Topstukkendecreet (1). Dit bericht volgde vrij vlug na het plaatsbezoek van de commissie op donderdag 20 april 2017 aan de schatkamer. De heer Leon Smets, gewezen stafwerker steunpunt Faro, gaf uitleg bij de textilia en vroeg de commissieleden eveneens aandacht te hebben voor de reliekhouders die op een kunstzinnige wijze gemaakt werden naar aanleiding van de verering van Harlindis en Relindis. Enkele van die reliekhouders, zoals het trapeziumvormig reliekschrijn en de arcula maxilla, zijn al vaak uitgeleend voor thematische tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Samen met de Codex Eyckensis en het 10de-eeuwse evangeliarium kan Maaseik terecht trots zijn op deze topstukken.

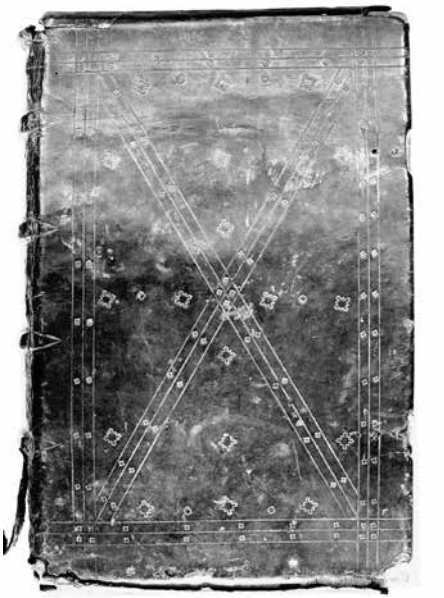

Koning David op zijn troon

Het ministerieel besluit betreffende de definitieve opname van de casula en het velamen van de Heiligen Harlindis en Relindis in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap dateert van 4 mei 2017. Wat nu volgt, is een korte beschrijving en motivatie van de Afdeling Cultureel Erfgoed. De casula, het Latijnse woord voor kazuifel, wordt traditioneel toegeschreven aan de zussen Harlindis en Relindis. Volgens de legende werd de casula, die bestaat uit 16 fragmenten van verschillende luxueuze middeleeuwse stoffen, namelijk door de zussen vervaardigd, maar enkel de monogrammen en Angelsaksische fragmenten met bogen en pijlers dateren van het einde van de 8ste eeuw. Later werden de fragmenten aangevuld met recentere stukken textiel, zoals de tablet geweven galons en stukken ongekleurd linnen uit Venetië van de 13de-14de eeuw. Alle fragmenten samen vormen de casula. De gesofisticeerde weeftechniek, o.a. met de afbeelding van koning David op de troon met scepter - de zgn. Davidzijde - (foto 1) en het Engelse borduurwerk (Opus Anglicanum) hebben een zeer hoge ijk- en artistieke waarde (2).
Het velamen van de Heilige Harlindis, een langwerpige stola, bestaat uit twee stukken purperen zijde die in de 8ste-9de eeuw met een purperen draad aan elkaar werden genaaid. De voering is van ongebleekt linnen. Het weefsel, geweven in de complexe gesofisticeerde techniek samiet, heeft een zeer hoge ijk- en artistieke waarde. De stola is een unieke materiële getuige van de eerste kersteningsperiode in de Lage Landen. Het maakt deel uit van het collectief geheugen, getuige de tekst “dit is het velamen van de H. Harlindis, abdis”, die in de 14de-15de eeuw in gotisch schrift werd aangebracht en wat wijst op de legendevorming die in de loop van de middeleeuwen is ontstaan rond Harlindis, stichtster van een klooster in het begin van de 8ste eeuw.

In de ‘Topstukkenlijst’ worden cultuurgoederen (zowel voorwerpen als verzamelingen) opgenomen omwille van hun archeologische, historische, cultuurhistorische, artistieke of wetenschappelijke betekenis voor de Vlaamse Gemeenschap, indien zij als zeldzaam en onmisbaar worden aangemerkt. Voor de eigenaar, bezitter en houder van een beschermd cultuurgoed, de kerkfabriek en de Stad Maaseik, zijn er een aantal verplichtingen en voordelen. Eerst en vooral is er de meldingsplicht wanneer de cultuurgoederen wijzigen van bewaarplaats, worden overgenomen door derden of fysische ingrepen moeten ondergaan. Anderzijds kan de eigenaar subsidies aanvragen voor de restauraties.

Kort nieuws: Tijdens de inventarisatie van het parochiearchief op de dekenij vonden de medewerkers twee losse boekbanden. De oudste boekband met typische 15de- en 16de-eeuwse

Boekband van bruin leder over houten platten

kenmerken is afgewerkt met bruin leder over houten platten waarop versieringen in de vorm van filetlijnen en droogstempels zijn aangebracht (Foto 2). Intussen is al gebleken dat die bewuste boekband afkomstig is van de Codex Eyckensis voor dat het boek in 1957 onder handen werd genomen door de Duitse restaurateur Sievers. Hij verving de oude bruinleren boekband door een nieuwe, lichtgekleurde boekband die tijdens de restauratie van de Codex Eykensis in 1993 verwijderd werd. Het kostbare goed werd overhandigd aan professor Lieve Watteeuw die verder onderzoek zal uitvoeren.

Noten:

(1) Het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 regelt de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang in Vlaanderen. Het verplicht de Vlaamse Regering tot het opstellen van een (beperkte) lijst van cultuurgoederen en verzamelingen die omwille van hun bijzondere betekenis op archeologisch, historisch, cultuurhistorisch, artistiek of wetenschappelijk vlak voor de Vlaamse Gemeenschap behouden dienen te worden.

(2) De ijkwaarde houdt in dat het voorwerp of de verzameling een belangrijke bijdrage vormt in het onderzoek of de kennis van andere belangrijke voorwerpen in de kunst, de cultuur, de archeologie of de wetenschap. Bijzondere artistieke waarde duidt op het artistieke belang van het voorwerp of de verzameling in vergelijking met de gekende kunstproductie.

Vrouwenkloosters in Maaseik voor de Franse Revolutie Een extra-bijdrage

Luc Bleukx

In het eerste nummer van "De Maaseikenaar" van 2017 werd een kleine trilogie aangekondigd betreffende de vrouwenkloosters in Maaseik voor de Franse Revolutie. De trilogie van de hand van Z.E.H. Kan. Dr. Coenen werd onverkort gepubliceerd in de eerste drie nummers van 2017.
Zoals destijds aangekondigd, werd het manuscript onvolledig teruggevonden. Het deel betreffende het Sionklooster ontbrak en is ondanks intensieve naspeuringen niet teruggevonden. Dit speurwerk heeft wel een ander manuscript opgeleverd dat betrekking heeft op het Sionklooster en dat eveneens van de hand van Kan. Coenen is. Het betreft het verhaal van de ondergang van dit klooster tijdens de Franse overheersing en bevat dus zeker geen volledige geschiedenis van dit klooster. Als zodanig bevat het echter wel belangrijke elementen over dit klooster en kan het zeker beschouwd worden als een aanvulling op de publicatie van de drie overige vrouwenkloosters.
Ook nu wordt het manuscript onverkort en met behoud van de schrijfwijzen van toen weergegeven.

Het Sion klooster der Capucinessen onder de Franse Republiek

Jozef Coenen

De 1 Sept 1796 werd te Parijs de afschaffing van alle godsdienstige Congregaties gestemd en 14 dagen later in het departement der Nedermaas (de twee Limburgen met hoofdstad Maastricht) afgekondigd. Men begrijpt de verslagenheid die zich bij dat treurig nieuws van onze provincie meester maakte.

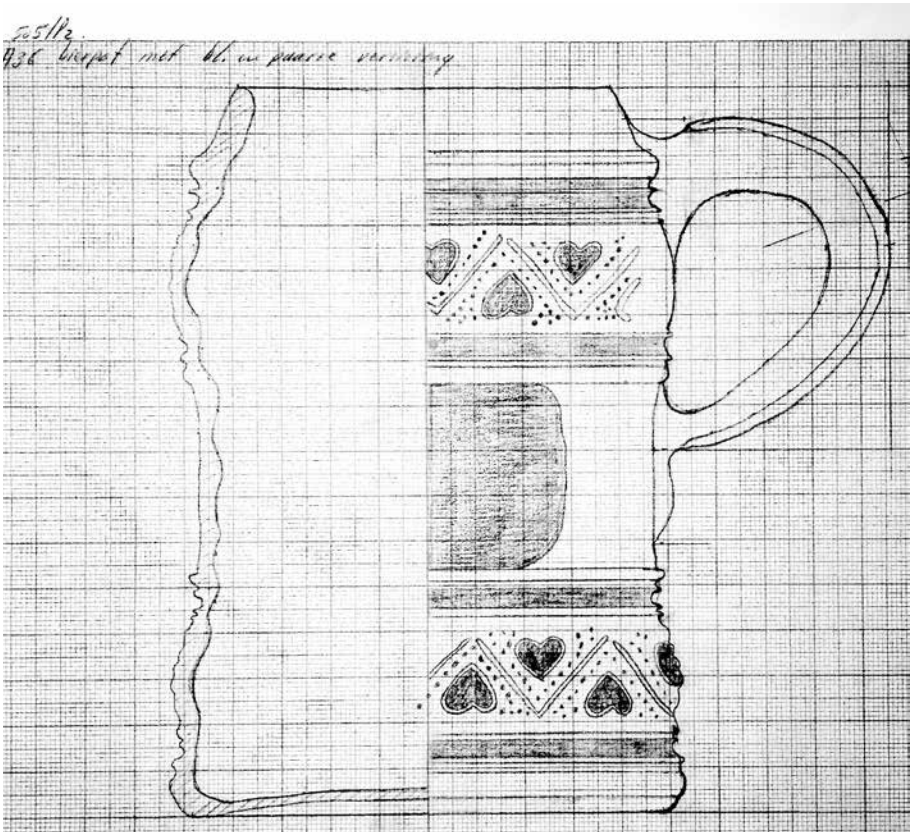
Met het oog op de grote moeilijkheden die uit de toepassing dier wet gingen oprijzen werd de volgende maand er enige verzachting aan toegebracht door uitzondering te maken voor al de gestichten die zich voornamelijk toewijdden aan onderwijs, zieken- en krankzinnigenverpleging. Doch die uitzondering was van korten duur: de 25 Nov 1797 werden ook deze huizen aan hun liefdadig werk onttrokken en tot ondergang gedoemd, even als de Limburgse kapittels van Maaseik, St.-Truiden, Tongeren, Loon, Kortessem en Rutten en de Stiften der adellijke dames van Munsterbilzen en Hocht.

In de kantons Bree, Maaseik en St. Truiden is tot hier toe nog geen verkoop gedaan van kloostermeubelen, maar bevel is gegeven alles spoedig aan te pakken en ik hoop dat binnen 15 dagen alles zal geeindigd zijn zo schreef de bestuurder van het Nationaal Domein, de 30 Jan, 1797 aan de vijf citoyens die het bestuur vormden van het Departement der Nedermaas (1). 't Ging echter niet zo vlot van de hand als hij voorzien had: daar geen liefhebbers waren om zich dat zwart goed aan te schaffen heeft de Republiek twee volle jaren gesukkeld om de opgeeiste stukken aan den man te brengen.

Gelijk men begrijpen kan verborgen de kloosterlingen zoveel mogelijk de voorwerpen die hun toebehoorden en hun lief waren en daarin werden ze door de brave bevolking van Maaseik edelmoedig geholpen.

Nog meer weerstand dan elders ondervonden de commissarissen bij de Capucinessen, die het zogenaamde Sion bewoonden, dat heeft plaats gemaakt voor het klooster en scholen der Fraters, tussen Bleumer- en Kerkstraat. De naam Sion komt voort van het klooster zelf dat toegewijd was aan O.L.Vrouw en Sint Jan van den berg Sion te Jerusalem. De zusters hadden daar een onderkomen gevonden toen ze in 1629 door de protestanten uit 's Hertogenbosch verjaagd werden. Twee maal werd hun woning erg beschadigd in 1692 toen de legers van Lodewijk XIV Maaseik innamen en zes jaar later toen de Hollanders het materiaal in beslag namen dat voor de opbouw van kerk en koor gereed lag. Daarbij brandde in 1743 hun pachthof af, waarschijnlijk Colenhof, waarvan verder spraak is (2).

Bij de afschaffing der kloosters was gedecreteerd dat voedingsbons zouden uitgedeeld worden aan de kloosterlingen die ze zouden vragen. Ze bedroegen 15.000 fr. voor Paters, 5000 fr. voor Broeders, 10.000 fr. voor geprofeste vrouwen, 3.334 fr. voor werkzusters. De bons bestonden niet in geld maar in papierwaarden of mandaten die enkel

Tekening van Karel Leunissen van een bij de opgravingen gevonden pot.

konden gebruikt worden om nationaal goed te kopen. De bons werden het voorwerp ener lange twistvraag of het geoorloofd was ze aan te nemen of niet. Ongeveer de , helft der kloosterlingen aanvaardden ze in het departement der Ourthe (pr. Luik) maar in Nedermaas was men veel strenger; men aanzag er het aannemen der bons als een medewerking aan het goddeloos werk der Fransen. Wanneer echter de 4 Febr. 1797 Paus Pius VI verklaarde, dat het aannemen, met het doel kerkgoed terug te kopen, geoorloofd was, maakte men zich minder bezwaar om ze te aanvaarden (3).

Onze Capucinessen ontvangen er, de 20 Febr 1797, elf voor hun slotzusters en 5 voor de werkzusters. Dat gebeurde bij uitzondering drie dagen voor het opmaken van het inventaris der meubelen, waarschijnlijk omdat vier andere kloosters de gevraagde bons ontvangen, alleen de recollecten of minderbroeders van het tegenwoordig Ursulinnenklooster aanvaarden er geen.

Op 23 Febr van het jaar 1797 bood citoyen commissaris Bovier zich, in naam der wet van 9 van demiaire an V, bij de Capucinessen aan en verklaarde hun de nieuwe aangeworden eigendom der Franse Republiek te komen opeisen. In tegenwoordigheid van een afgevaardigde der municipaliteit van het kanton en van een of meer zusters zou hij onmiddellijk

beginnen het inventaris op te maken van alles wat zich in het huis bevond. Dat stuk in dubbel geschreven zou haar ter bewaring gegeven worden tot op den dag van het recollement of vergelijk der voorwerpen wat het inventaris waarop de verkoopdag moest vastgesteld worden verkoop, later vast te stellen.
Hoe de zusters zich bij dat doodvonnis gehouden hebben, zeggen onze oorkonden niet, maar wel geven zij ons de tekst van de plechtige protestanten op dat ogenblik door de overste afgelezen. Het stuk luidt als volgt:

"Citoyens, De ondergetekenden, inziende dat ze aan 't geweld niet kunnen weerstaan, zullen heengaan. Ze verklaren echter, voor hemel en aarde dat het enkel door de kracht van 't geweld is dat ze de heilige plaatsen verlaten, die ze vrij gekozen hebben, om er gans haar leven God te dienen en zich te wijden aan de geestelijke plichten willen volbrengen indien het haar gegeven was. Dit betuigen ze allen, verenigd in haar klooster van O.L.V. en St. Jan van Sion te Maaseik, de 23 Febr. 1797.

Getekend door 14 leden der Congregatie van de 17 (12 slot- en 5 werkzusters) (4).

Voor het opstellen dier protestatie moet er verstandhouding geweest zijn met de Sepulchrinen van het Kinderklooster; daar vinden we letterlijk dezelfde franse formuul. Na die verklaring aanhoord te hebben begon Bovier zijn inventaris, werkte er twee dagen op, schreef er onder dat de congregatie 17 leden telde en hij tekende het stuk met moeder Elisabeth.

Eerst een jaar nadien, de 7 April 98 werd 't Sion verkocht aan 171.000 fr. Denken we echter niet dat dit een hoge prijs was; de domeingoederen mochten, tenminste gedeeltelijk, in assignaties betaald worden en deze waren tot 3 ten honderd van hun waarde gedaald. Buiten het klooster bezaten de zusters twee kleine pachthoeven en een paar stukken land, waarover de Republiek nauwkeurig wilde ingelicht zijn om ook deze te veilen. De zusters hadden echter de registers en titels van haar onroerend goed niet afgegeven. Het Centraal Bestuur vermoedde dat de papieren bij de vroegere oversten, de hoger genoemde Elisabeth Vanmaseyk en Theresia Vanbree verborgen waren. Vandaar de volgende brief:

Maastricht, 21 Messidor an VI (9 Juli 1798)
"Aux citoyennes Elisabeth Vanmaseyk et Therese Vanbree, ci-devant agentes d'affaires de l'ex-couvent des Capucines a Maaseik.
«Gij zijt verwittigd, citoyennes, dat ge bij het lijfstraffelijk rechtsgeding gaat aangeklaagd worden titels van het nationaal eigendom verduisterd te hebben, zo ge niet aanstonds aangifte doet aan citoyen Dodé, commissaris van de Uitvoerend Bewind, van al de titels, papieren en registers die ge in uw bezit hebt. Citoyen Dodé is belast uw weigering vast te stellen zo ge in uw schuldige halsstarrigheid volhardt (5).

Get. door de vijf leden van het bestuur en secretaris Reyntjens

Commissaris Dodé en een gezel brachten die droevige tijding naar het klooster.

Niettegenstaande de bedreigingen van het Bestuur gaven de Zusters geen verklaring over de registers en titels hunner eigendommen. Wel zegden ze (wat iedereen wist) dat hun pachthof Colenhof te Wurfelt verhuurd was aan Steyvers aan halven schoof, maar hun bezittingen te Kessenich schijnen ze verdoezeld te hebben, met te verklaren dat op Bokshof het gerief en vee gans aan de pachter behoorde en dat twee andere boeren, die doorgingen als huurders der Capucinessen, zelf eigenaars waren van de grond dien ze bebouwden. Wat de meubels van 't Sioen betrof, daarvan

stonden enige stukken in de woning van Wwe Crijns. Over de andere wilden de Zusters geen uitleg geven ofschoon zij ertoe gepraamd werden.

Mistevreden over de weerstand die hun door de zwakke vrouwen geboden werd, verlieten de twee citoyens het huis, niet zonder de hand te leggen op een kist die ze naar Maastricht stuurden om daar onderzocht te worden.

Commissaris Dodé was slim genoeg om in te zien dat, aangaande hun eigendom te Kessenich, de Zusters hem wilden om den tuin leiden, hij besloot de pachter van Bokshof te Kessenich en de twee andere boeren daarover aan te spreken en reeds 's anderendaags stond hij hun te woord. Hoe hij het aangelegd heeft weten wij niet, maar uit een volgende brief aan het bestuur, volgt dat het hem gelukte de drie mannen te doen terug komen op de verklaringen die ze vroeger op aandringen der waarde moeder gedaan hadden.

"Ze betreuren hun fout", schrijft hij. De eenvoud dezer drie landslieden, de vrijmoedigheid hunner bekentenis vanaf het eerste ogenblik dat ik hun toesprak, de onweerstaanbare invloed dien monniken en nonnen (Moines et Moinesses) op de vreesachtige gewetens dezer zwakke zielen hebben uitgeoefend, dat alles moet ons tot medelijden bewegen voor deze slachtoffers der monakale verleiding (ces victimes de la seduction monacal) die al genoeg zullen gestraft zijn met een tweede maal aan de Republiek te betalen, wat de nonnen hadden opgetrokken.

Toen deze brief te Maastricht aankwam was de verstuurde kist reeds onderzocht en had vastgesteld dat al de documenten over het eigendom opgemaakt na 1756 zorgvuldig eruit waren weggenomen, juist die papieren welke men nodig had voor de verkoop der goederen. Het bestuur vermoedde, misschien wel niet zonder reden, dat de notaris van den Born van Echt daar niet vreemd aan was. Deze stond wel in dienst der Republiek voor het kanton Maaseik, maar men wist dat hij in zijn hart de rooflust der Fransen niet goedkeurde, zodat men hem niet te zeer betrouwde. Men liet hem dan ook weten dat hij gevaar liep afgesteld te worden.

Terzelfdertijd werd Dodé met felicitaties overladen. Wat de gewone middelen, schreef men hem den 24 Juli 98, zoals ruwheid en bedreigingen niet zouden verkregen hebben, heeft uw krachtdadig beleid volledig bekomen. Uw ijver verdient luidruchtig te worden toegejuicht. Ga zo voort bij de twee ex-capucinessen. Schuldig zijnde, moeten ze zekere straf verwachten, laat hun vergiffenis verhopen zo ze openhartig zijn, zo niet zeg hun dat ze gaan aangehouden en gerechtelijk vervolgd worden. De citoyen Vandenborn heeft zeker de verdwenen registers uit de kist verwijderd. Wij bedreigen hem afgezet te worden, zo hij ze binnen de acht dagen niet terugbrengt (6).

Dodé schijnt zijn taak in het huis Crijns weer even sluw voltrokken te hebben, want de 5 Augustus brengt hij de lijst der verheelde meubelen voor den dag, welke hij dan een zekere Wurthuysen liet vertalen, alvorens ze naar Maastricht te sturen. We geven ze hier weer met de namen der verdienstelijke Maaseikenaren die medelijden getoond hebben aan hun vervolgde stadsgenoten, zonder de wederwraak der vreemde beheersers te vrezen:

1. Bij dokter Vandermeer is het laken van de habijten en een pack met alben.
2. Bij Coomans, verschyden saeken hun bekent.
3. Bij vader Joosten vijf bedkoetsen.
4. Bij Huyds, een antependium enz.
5. Bij Masoeur Victoria's zuster, verscheidene saeken.
6. Item op Colenhof, 2 karren hooi, 2

tonnen wit moes en een kar met bedkoetsen.
7. In 't Gremelsloo ook een kar met bedkoetsen.
8. Op Geistingenhof een aem azijn.
9. Bij Joannes Bisschops, meubels en casyfel, den altaar met de schilderij en 3 kleine schilderijen.
10. Bij Mathys Bongers, het koperwerk uit het brouwhuis, met pijpketel, enz.
11. Bij liebeke Vrenck waskuipen en kerkegoed.

In de zitting van 11 Aug besluiten de vijf administratoren van Maastricht dat op de hier genoemde plaatsen (dans les maisons ci-apres denommes) al de meubelen zullen opgeeist worden, alsook een klop en vijf ledekanten op de stenenbrug (sur le pont de pierres). De beslagneming zal plaats hebben de 15 Aug. Te vier uur 's morgens onder leiding van de commissaris van het Uitvoerende Bewind bij het kanton Maaseik, van de vrederechter en de ontvanger van het domein. De uitvoerders mogen zich doen vergezellen door vertrouwde personen zodat in dezelfde morgen het werk zal geeindigd zijn. Al de stukken zullen in het klooster der ex-kruisheren samen gebracht worden, zo nodig onder de hoede van een brigade gendarmerie.

Op dezelfde dag dat deze maatregel genomen werd (11 Aug.) traden Dodé en Grambusch weerom het huis binnen van Wwe Crijns en vragen haar Elisabeth Vanmaseyk en Theresia Vanbree te kunnen spreken. Ze kregen voor antwoord dat de eerste was gaan mishoren te Susteren (de kerken van Maaseik waren in dien tijd gesloten) en dat de tweede na het vorig onderzoek het huis verlaten had en niet teruggekomen was.

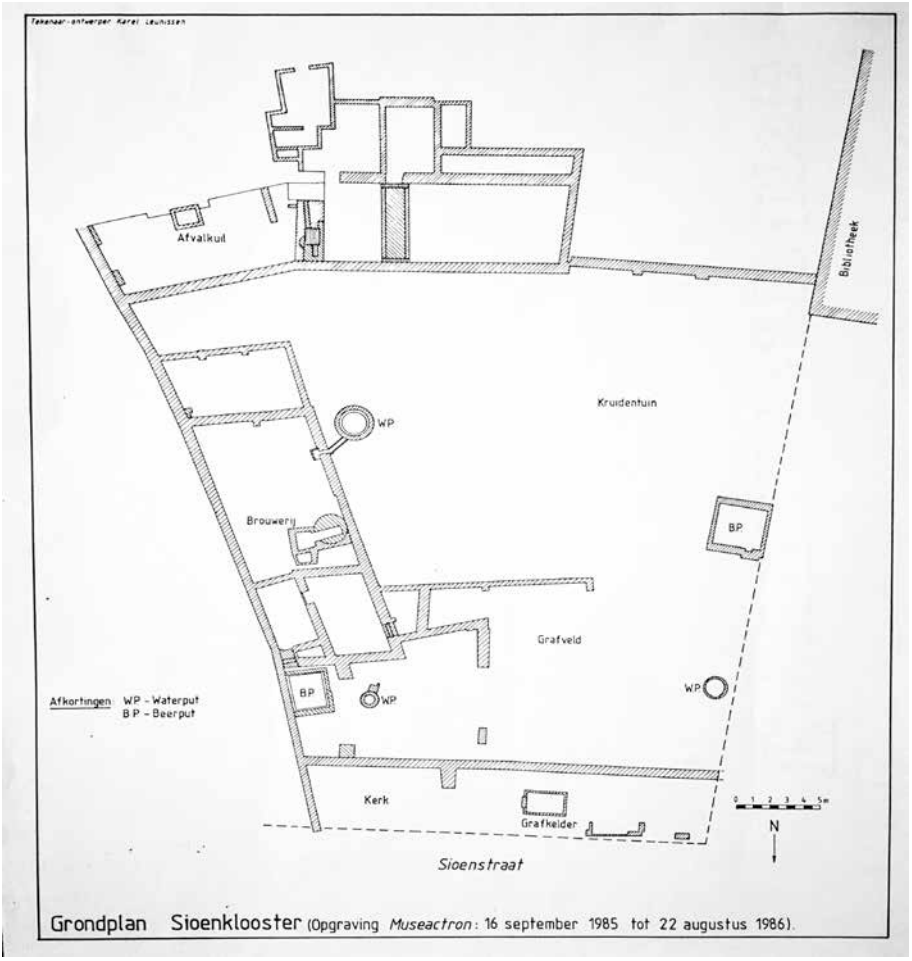
Daags na de opeising der meubelen schreef de Bestuurder van het Domein dat ze had plaats gehad onder de bescherming van de commandant der gendarmerie en een vendel huzaren, maar dat men niet alles in 't klooster der kruisheren had kunnen samenbrengen. De vrederechter was afwezig en zijn assistent was onbevoegd (incapable). Er zijn dozen (des boites) van buitengewoon gewicht, zodat men mag geloven dat ze voorwerpen van zilver of ander kostbaar metaal inhouden. Het zou goed zijn ze bijzonder doen te bewaken.

Het bestuur antwoordde hem dat het nodig was citoyen Perez te vergoeden voor de moeite die hij zich gegeven had bij het vervoer. Wij hebben zijn verslag opgemerkt, bijzonder de passus waaruit blijkt dat de citoyen Vandermeer (de dokter) een altaar heeft opgericht om eredienst uit te oefenen. Deze zaak behoort niet bij wat ons nu bezig houdt. We zullen ze behandelen na over deze citoyen inlichtingen gewonnen te hebben.

De voorwerpen bij de kruisheren verzameld moeten er zorgvuldig bewaard worden, totdat ze binnenkort in veiling worden gebracht. Kunststukken, zilverwerk, rijke kerkgewaden, borduurwerk in goud en zilver in een woord al wat kostbaar is mag niet onder den hamer gebracht worden, maar moet naar Maastricht worden vervoerd, met de voorwerpen van het klein klooster (7).

Den 22 Aug 1798 schreef notaris Vandenborn aan 't Bestuur dat hij gedaan had wat hij kon om de administratie over de registers in te lichten, doch zonder uitslag. Hij hoopte in zijn functies niet geschorst te worden; dat zou hem des te pijnlijker zijn daar hij het niet verdiend had.

Dat alles kon echter niet baten, want zes maanden later, de 14 Febr 99 schrijft hij een nieuwe brief waaruit blijkt dat het recollement en de waardering van het nationaal mobilier hem ontnomen was. Hij troost er zich over als een echt philosoof omdat het nu eenmaal zo is. Tegelijkertijd spreekt hij van een ramp, die

Grondplan Sioenklooster (Opgraving *Museactron*: 16 september 1985 tot 22 augustus 1986).

Maaseik en omstreken in diezelfde maand Februari geteisterd heeft, namelijk de overstroming van het jaar 1799. In mijn retraite schrijft hij, betreur ik de grote schade, die de overstroming der Maas aangebracht heeft en nog aanbrengt. Deze publieke ramp doet het mensdom lijden, maar ik durf hopen dat de municipaliteit u een waar beeld van onze kwalen zal onder ogen brengen. Ze zijn overweldigend geworden (Ils sont montés à leur comble). Ik heb mijn medewerkers bijeengeroepen die van deur tot deur het nodige voedsel gebracht hebben. Het was bedroevend de militaire executie door de stad te zien rondzwansen, een macht die de ontvanger der belastingen allang had moeten benuttigen, indien hij op de hoogte was geweest van zijn taak.

De woorden "militaire executie" duiden op een gebeuren, zeer eervol voor Maaseik, dat in de bundel 1187, waar het gaat over het opzoeken der verholen klokken, hebben gevonden. Het is een decreet van "het Uitvoerend Beleid" van Parijs van 15 Brumaire, an VI (6 Oct. 1797).

Ingezien dat de administratie van het kanton Maaseik nog niet de staat der klokken heeft ingediend die haar de 8 frumairre (28 Nov. 92) gevraagd was.

Ingezien dat de verslagen die ons over dit kanton toekomen eenparig bewijzen dat de meubels en de klokken der onbediende kerken (8) er aan allerhande verspillingen zijn blootgesteld (sont exposes au delapidations de tous les genres).

Ingezien dat het hoog tijd is middelen te beramen tot wedergave dezer vervreemde voorwerpen: Besluit het Uitvoerend Beleid dat de gewapende macht (41 ruiters) thans verblijvende te Mechelen a/m zal ingekwartierd worden bij (de burgers van) het canton Maaseik (op hun kosten). Citoyen Perez zal de gemeenten van het canton aanduiden, wier kerken bestolen werden. Het leger zal er verblijven totdat het Centraal Bestuur er anders over beslist, na rapport van Citoyen Perez dat al de gestolen voorwerpen, zowel meubelen als klokken, teruggebracht zijn. Vijftien ruiters zullen te Mechelen blijven, totdat daar ook volledige restitutie gedaan is. (feitelijk zijn er van de vijftig maar negen gebleven).

Uit een brief van 9-9-99 weten wij dat een nieuw commissaris, citoyen Lemoussu, benoemd is. Hij bedankt het Bestuur van Nedermaas en is al vast in de weer met het opspeuren van klooster- en emigrantengoed. Hij is reeds naar Roermond gereisd waar hij bevonden heeft dat alles verkocht is. Te Maaseik vermeldt hij het kasteel Sipernau, dat onder sekwester staat en vraagt of citoyen de Lilien nog immer op de lijst staat der emigranten (9).

Waarom de benoeming van deze nieuwe commissaris? Een brief van het ministerie van Geldwezen leert het ons. De 15 October 1799 schrijft de minister aan het Bestuur om inlichtingen over citoyenne Moors, weduwe Dodé, die onderstand gevraagd had voor het werk in de maanden Juni en Juli door haar man verricht. Ongetwijfeld hebben de administrators een gunstig advies naar Parijs gestuurd, dewijl de overledene hun in de zaak der Capucinessen zoveel voldoening gegeven heeft.

Wij schrijven hier “overledene”, beter ware gezegd “vermoorde” want, toen wij dit opstel klaar hadden, lazen we bij kanunnik Daris (Histoire, bd. X, blz. 92) dat Dodé de 6 maart 1799 vermoord werd. Meer zegt hij niet. Nu stelde zich de vraag hoe, door wien, waarom was dat gebeurd? Zou er een opstand geweest zijn van het verbitterde volk tegen een beambte die te hardhandig optrad. Of was het een sluipmoord die in elk geval moet afgekeurd worden. We stelden ons die vragen toen we in de bundels 1154 en 1158 een aantal brieven vonden die de zaak gedeeltelijk opklaren.

De fransman Dodé was er in gelukt een vrouw uit de Maasstreek te trouwen (te oordelen naar de naam Moors) en woonde met haar te Thorn. De 6 Maart trad daar een zekere citoyen Frische (10), verwant met de vrouw van de vrederechter de gelagkamer binnen en bestelde een glas. Enige minuten later kwamen andere klanten met grote gebaren vertellen dat Dodé. Zo even door het venster van zijn woning was doodgeschoten toen hij het avondmaal nam met zijn vrouw in verwachting van haar eerste kind. Bij dat nieuws riep Frische uit “gelukkig dat ik hier ben, anders zouden ze zeggen dat ik het gedaan heb”.

De vrederechter Grambusch, die we de 11 Augustus van het vorig jaar met Dodé in het huis van de Wwe Crijns ontmoet hebben, stelde over het afschuwlijk misdrijf een zeer oppervlakkig verslag op, maar bij alde andere Fransen was de verslagenheid groot. Een van hen schreef aan ’t bestuur dat hij dien avond Frische op de baan van Neeritter naar Thorn met

een geweer ontmoet had. Een ander beschuldigde rechtuit de vrederechter, die zou gezegd hebben “een van ons beiden moet verdwijnen, hij of ik”. Nog een ander wist bezwarende woorden van vrouw Grambusch Frische aan te halen. Deze schreef ook aan het bestuur. Zij beschrijft de civieke deugden en hoge verdiensten van haar man en betreurt de laster, die rond hen verspreid wordt, al waren ze de opstokers van de moord. Zo ze in Frankrijk was zou ze de lasteraars aanklagen, maar hier wilde ze geen opspraak verwekken omdat de eer der Republikeinse politie op het spel stond.

Dat alles verwekt zware vermoedens op Frische en zijn verwanten. Wij zien echter niet dat een rechterlijk geding werd ingesteld. Uit vrees schandaal te verwekken heeft men wellicht de zaak in den doofpot gestoken. De billijke petitie van de beproefde weduwe werd met een voorlopig steungeld van 300fr beantwoord.

(1) Eerst onder Napoleon werd de raad der vijf vervangen door een prefekt, rechtstreeks door de consul genoemd.

(2) Zie bij Wolters: Notice historique sur la ville de Maaseik, Gent, 1855, blz. 69> Onze verdere inlichtingen zijn getrokken uit het Rijksarchief van Maastricht. Sectie Nedermaas, bundels 1187 en 2239, nrs 247 en 676.

(3) “Maledicta pensio” schreef een gevangen monnik van Rolduc met zijn vork op de tinnen schotel van zijn middagmaal. Trouwens de pensioenbons brachten weinig of geen voordeel aan. De som was te klein om kloostergoed terug te kopen dat wat opbracht. Wat de opgejaagde kloosterling nodig had was een bestaansmiddel voor de eerste tijden. Dat wisten de gewetenloze zwarte goedkopers die er een hulpmiddel in vonden voor hun verafschuwd speculatie. Ze kochten de bons aan spotprijs met een geschreven procuratie, zo konden ze er domein mee kopen als waren ze gevolmachtigd door de kloosterling. De zusters van de Beyaert te Maastricht bezaten te Gellik een hoeve van 16 bunder, verpacht aan Willem Eurlings. De E.H. Paquay zegt ons dat ze verkocht werd aan J. Reyntjens, secretaris van het departementaal bestuur te Maastricht aan 27.000 fr. Namens Margaretha Diddens, ex kloosterlinge van de Beyaert. Met haar bon betaalde hij gedeeltelijk haar goed, en hield het voor zich.

(4) De 3 andere waren waarschijnlijk gevlucht en niet teruggekomen.

(5) Bij Wolters: Ville de Maaeseyk, bl. 50 staat Dodé van Thorn in de lijst der Burgemeesters in de jaren 1795-1799. Wij denken echter niet dat hij dien titel verdient, daar onze oorkonden hem nergens als “Agent” aanduiden, de gewone naam der “maires” voor 1801.

(6) Bundel 2239 nr. 676

(7) Onder den naam Klein Klooster verstond men in dien tijd dat der Sepulchrienen, O.L.V. ter Engelen. Men noemt nu “Klein Klooster” dat der Capucijnen, thans aan de liefdezusters, het Groot Klooster was dat der Agneten in de hoek der twee wallen achter de kerk. Dat der Sepulchrienen noemde men ook het Kinderklooster, omdat ze van Kinroy gekomen waren, thans college van ‘t Heilig Kruis.

(8) In de bediende kerken waar een beedigde priester de eredienst mocht voortzetten werden meubels of klokken niet opgeeist, maar wel in de onbediende (non desservies) wier priesters de eed hadden afgelegd en die daarom gesloten werden.(sic kennelijk is hier het woordje niet weggevallen)

(9) Op het kasteel van Eelen is, onder glas, het inventaris bewaard van 21 Messidor VI (9 juli 1798), opgesteld door Perrenet in bijzijn van agent Gerard Stals en de bewaarster der verbeurde voorwerpen. De eigenaar baron de Lilien was naar Duitsland gevlucht en werd als emigrant opgetekend, maar, van Duitsen oorsprong, kon hij gemakkelijk doen geloven dat hij enkel voor familiezaken was uitgeweken: zo werd het sekwester vrijgegeven.

(10) In het manuscript wordt deze naam op verschillende manieren geschreven. Hier is gekozen voor uniformiteit door de schrijfwijze aan te houden die door Frans Tonnaer werd gebruikt in zijn artikel “De moord op Dodé” zoals destijds gepubliceerd in De Knapkook.

Van Eyck en wiskunde?

Frieda Van Wijck

Volgens de Belgische wiskundige Ann Dooms is het mogelijk om het paneel 'De Rechtvaardige Rechters', waarvan alleen een kopie bestaat, opnieuw te realiseren in de authentieke stijl van Van Eyck.

Prof. Dr. Ann Dooms

Schilder-restaurateur Jef Van der Veken (1872-1946) schilderde in 1945 op eigen initiatief een behoorlijke kopie van het in 1934 gestolen paneel. Als inspiratie en voorbeeld had hij destijds een oude zwartwitfoto van het retabel en een kopie die Michiel Coxie (1499–1592) had gemaakt voor Filips II van Spanje. De Spaanse koning wou het retabel voor het hoofdaltaar van zijn kapel in het Alcazar, het toenmalig koninklijk paleis in Madrid. De onderdelen van die kopie zijn inmiddels verspreid over verschillende musea in Brussel, München en Berlijn. De zwartwitfoto kwam uit de collectie foto's die de Duitse bezetter maakte tijdens WO I om het kunstbezit in hun nieuw verworven regio te inventariseren.
Het hele retabel wordt momenteel gerestaureerd in Gent. Het zou een unieke gelegenheid zijn om ook het paneel van Jef Van der Veken te vervangen door een betere kopie. Alle panelen van het Lam Gods kunnen ondertussen in al hun (niet-gerestaureerde) glorie bewonderd worden op http://closertovaneyck.kikirpa.be, een realisatie waarvan Dooms, samen met de VUB spin-off UD, mee aan de wieg stond. Vanaf 18 oktober kan u alvast het eerste deel van de gerestaureerde panelen bewonderen op de website.

Jef Van der Veken was een uitstekende restaurateur, gespecialiseerd in de Vlaamse Primitieven. Hij kreeg zijn

opdrachten van grote musea, zoals het Museum voor Schone Kunsten in Brussel en het Groeninge museum in Brugge, en van private kunstverzamelaars. Maar hij was ook een getalenteerde maker van pastiches: met elementen uit andere doeken stelde hij een nieuw schilderij samen, dat hij al eens toeschreef aan een of andere Vlaamse Primitief. Een mens moest in de jaren '30 en '40 van de vorige eeuw zien rond te komen. Van der Veken had zijn best gedaan, maar voor de kleuren kon hij alleen maar afgaan op wat hij zag op de rest van het retabel en de penseelstreken, de dikte van de verf of de aanzet waren afhankelijk van Jef zijn eigen stijl. Zijn kopie van 'De Rechtvaardige Rechters' werd lang redelijk accuraat bevonden, behalve dan die ene rechter in het midden van het paneel, die hij het hoofd van Leopold III gaf. Maar uitvergrote details laten zien dat zeker in het schilderen van gelaatsuitdrukkingen of juwelen zijn talent tekortschoot en in het niets verdween tegenover de artistieke genialiteit van de gebroeders Van Eyck.

Helaas, beter is er voorlopig niet. Al zouden wiskundigen kunnen helpen! In 2007 werd het van Goghproject opgezet, een samenwerking tussen kunsthistorici van het van Gogh Museum in Amsterdam en een groep mathematici, onder wie de gerenommeerde Belgische wiskundige, professor Ingrid Daubechies van Princeton University. Door een groot aantal werken van van Gogh te fotograferen met een extreem hoge resolutie konden de penseelstreken in pixels gedigitaliseerd worden. Kleuren en vormen in de verflagen werden in al hun nuances opgeslagen als getallen. Daar lieten de wiskundigen hun algoritmes op los, waardoor patronen duidelijk werden: de lengte en richting van penseelstreken, de kracht van de aanzet, de kleurschakeringen. Met andere woorden, de schilderstijl van van Gogh was kwantificeerbaar, wat het meteen makkelijker maakte om echt van vals te onderscheiden.

Professor Ann Dooms, docent wiskunde aan de VUB, probeerde samen met collega's beeldverwerking en kunstgeschiedenis uit Gent wetenschappelijke fondsen te bekomen om iets gelijkaardigs te ondernemen met de werken van de broers Van Eyck, waardoor het paneel van 'De Rechtvaardige Rechters' opnieuw 'ge-Vaneyckiseerd' zou kunnen worden. Dat zou dus een interdisciplinair project moeten zijn, met wiskundigen, ingenieurs en kunsthistorici, het budget voor dat soort projecten is bij het Fonds Voor Wetenschappelijk Onderzoek gewoonweg te klein. Daarenboven zijn andere funding-organen dan weer moeilijk aanspreekbaar voor dit soort onderzoek omdat het geen rechtstreekse economische impact levert in Vlaanderen.
Zoals Ann Dooms vertelde in een Ted X-conferentie in Brussel in december 2014 (www.tedxbrussels.eu/ann-dooms,) was de techniek van schilderijen te onderzoeken via een vertaling naar pixels al nuttig in het ontcijferen van details uit 'De Aanbidding van het Lam Gods (annunciatie)'. In het rechtse paneel op de gesloten triptiek, waar Maria de boodschap van de engel Gabriël krijgt, ligt er een opengeslagen boek. De kunsthistorici in Gent vroegen zich af of er echte tekst in dit boek stond, want door de craquelures in de verf was dat niet goed vast te stellen (zie http://closertovaneyck.kikirpa.be/#viewer/sync=3&view=1&id1=61&scale1=0.00676&centerX1=9955&centerY1=13661.75). Dankzij de digitale techniek konden zij een computer leren om de craquelures automatisch te detecteren en zo goed als mogelijk in te kleuren. Als het ware een digitale restauratie. Zo konden ze een paar zinnen ontcijferen die bleken voor te komen in een bewerking uit 1430 van

een tekst van Thomas van Aquino, een op dat ogenblik hoogst actueel geschrift. Met een gelijkaardige techniek zouden ze een nieuw paneel van de Rechtvaardige Rechters kunnen creëren op basis van de bestaande bronnen, helemaal volgens de schilderstijl van Van Eyck, redeneerde Dooms. Er zou massaal veel pixel data moeten onderzocht worden om verschillende patronen te ontdekken die alle nuances van de Van Eyckstijl kunnen ontrafelen. Hoe wekten zij met enkele penseelstreken een op afstand bijna fotografische impressie van parels, koper, gewaden, huid enz.? Een dergelijke 'Vaneyckisatie' van het paneel zou dus een erg groot werk zijn, vertelde ze in een uitzending van het Radio 1 programma 'Interne keuken' van 24 juni 2017 (https://radio1.be/kan-je-de-rechtvaardige-rechters-vaneykiseren), en daar is dus veel geld voor nodig. We moeten het voorlopig dan maar verder stellen met Jef Van der Veken. Of hopen dat ooit het echte paneel opnieuw boven water komt.

Het paneel geschilderd door Jef Van der Veken: http://balat.kikirpa.be/photo.php?path=X044211&objnr=23&nr=1

De foto uit het Duitse bezettersarchief: http://balat.kikirpa.be/photo.php?path=C001029&objnr=8&nr=8

De meubels van het echtpaar Arnolfini

Gerda Van Wijck

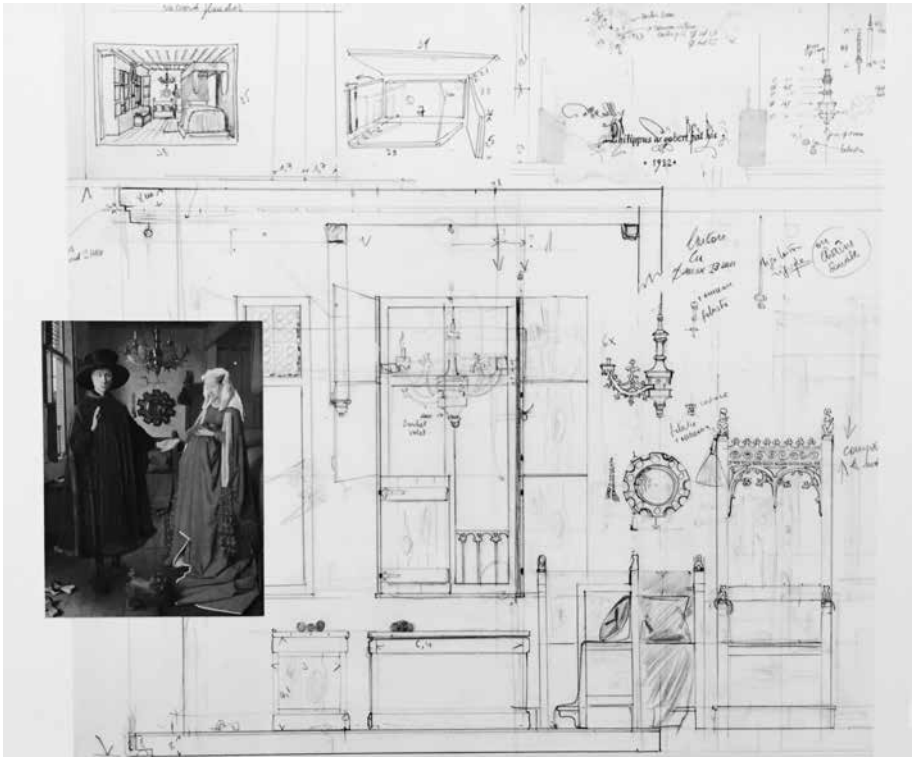
Tijdens mijn bezoek aan de tentoonstelling 'Philippe De Gobert. De toutes pièces.' in Le Grand Hornu ((van 24/6 tot 3/9/2017) http://www.mac-s.be) stootte ik op een leuke verrassing.

De kunstenaar Philippe De Gobert heeft tijdens een bepaalde periode interieurs van bekende schilderijen nagemaakt in maquettes. Zo zag ik plots het beroemde schilderij van Jan Van Eyck, 'Het echtpaar Arnolfini' , waarvan het interieur helemaal geanalyseerd werd, namelijk alle interieurdetails werden zorgvuldig nagetekend en voorzien van (geschatte) maten (zie schetstekening). Aan de hand van zijn bevindingen reconstrueerde hij zeer accuraat het meubilair en alle andere details van bekende schilderwerken met een interieur in perspectief, in 3D-modellen,.
Op de tentoonstelling hing ook een foto van de maquette. Of de maquette nog bestaat, is niet duidelijk.
Philippe De Gobert is een Belgische kunstenaar (° 1946) die leeft en werkt in Ukkel.
De tentoonstelling zelf is zeer de moeite. Naast deze tentoonstelling van Philippe De Gobert is er een zeer

uitzonderlijke en bijzondere expositie van Nendo, een hedendaags Japans designbureau.
http://www.philippedegobert.be/model/1314128787-1991-1981
en interview RTBf > https://www.rtbf.be/auvio/detail_philippe-de-gobert-de-toutes-pieces?id=2230007

Harrie Sprang, kruisheer en pedagoog (1921-1996)

Roger Janssen o.s.c.

Henricus Marinus Antonius Sprang (roepnaam: Harrie) werd in Uden geboren op 9 juli 1921 als enig kind van Johannes Wilhelmus Sprang (Uden, 28 augustus 1893 - Oss, 11 juli 1965) en Maria Elisabeth Joanna Poos (Heumen, 3 juli 1897 - Oss, 20 juni 1979). Zijn vader was president geweest van de Derde Orde van Carmel en werd onderscheiden met het ereteken *Pro Ecclesia et Pontifice.* De lagere school doorliep Harrie in zijn geboortedorp. In 1934 schreven zijn ouders hem in voor de klassieke studiën aan het Kruisherencollege in Uden. Hij studeerde er met succes af in 1941. In de zomer van dat jaar trad hij in bij de kruisheren en doorliep gedurende één jaar het noviciaat in Neeritter. Op 28 augustus 1942, de feestdag van de heilige Augustinus, sprak hij de tijdelijke geloften uit in Neeritter. De kruisheren kozen in 1248 om te leven volgens de kloosterregel van de heilige Augustinus, vandaar de keuze voor deze professiedag. Van 1942 tot 1944 studeerde Harrie filosofie in het opleidingshuis van de kruisheren in Zoeterwoude. Daarna verhuisde hij naar Sint-Agatha en studeerde er theologie tot 1948. Op 28 augustus 1945 ruilde hij de tijdelijke professie in voor de eeuwige geloften. In Nijmegen werd hij op 10 augustus 1947 tot priester gewijd door monseigneur Wilhelmus Petrus Adrianus Maria Mutsaerts (1889-1964). Deze bisschop had hem voordien alle andere wijdingen toegediend: de kleine wijdingen op 21 december 1945, de wijding tot subdiaken op 16 maart 1947 en de wijding tot diaken op 28 mei 1947. Magister-generaal Willem van Hees benoemde hem in 1948 voor het convent en het college in Maaseik: "Bij deze benoem ik U tot conventualis van ons klooster te Maaseik om daar, behalve een voorbeeld van goed religieus leven te zijn, U toe te wijden aan hetgeen de Hoogeerwaarde Prior U zal opleggen. Nu Gij aan het begin staat van uw werk als priester druk ik U op het hart, getrouw te blijven in het beoefenen van uw geestelijke oefeningen en in het beleven van het vita communis. Wat betreft uw werkzaamheden, die eveneens geheel nieuw voor U zijn, moge dit advies U grote diensten bewijzen: tracht te leren van anderen en wacht met definitief oordelen, totdat de ondervinding U onderricht zal hebben. Deze bescheidenheid zal het U gemakkelijk maken om aan anderen – vooral Uw Prior – raad te vragen en het oordeel van hen over Uw werkwijze te vernemen. Gods Zegen op Uw persoon en Uw werk!

Optocht bij gelegenheid van de eerste H. Mis van kruisheer Harrie Sprang

In de Naam van de Vader en de Zoon en de H. Geest. Amen. Met hartelijke groet, Uw U toegenegen Confrater in Christo, W. Van Hees, magister-generaal o.s.c." Hij slaagde in 1947 voor het jurisdictie-examen en kreeg van monseigneur Ludovicus-Josephus Kerkhofs (1878-1962), de bisschop van Luik, de toestemming om te preken en biecht te horen. Deze jurisdictie werd hernieuwd op 4 augustus 1958, 20 juli 1960, 28 juli 1962 en 30 november 1964.

Zijn plechtige eremis droeg Harrie Sprang op in Oss op 15 augustus 1947. Het hele dorp vierde mee. Later op die dag werd een lied opgedragen, getiteld: "De lotgevallen van een Brabantse jongen". Daarin werd in versvorm zijn jeugd bezongen. Zo bleek hij als kind in stoeten en optochten verkleed te gaan als kruisheer. Op het college was "ons jochie wat kort van stof, en schoot soms danig uit zijn slof. Hij tierde er steeds stevig op los, en zat een ieder op zijn kop. Zo vloog er eens met veel kabaal, een krijtborstel door het lokaal. Het doel werd helaas niet geraakt, maar wel een vensterruit gekraakt. (…). Zijn vinnigheid, het is wel kras, kwam ook bij het toneel van pas. Vooral een boze vrouwenrol, bezorgde het motorke veel lol. (…). Als grote voordrachtkunstenaar had hij menige bewonderaar. Na afloop zei hij telkens weer, dit is de allerlaatste keer. Maar was een nieuw stuk weer in zicht, was onze held al lang gezwicht. (…). Hij was van alle markten thuis, voor elke prof een heel groot kruis. Eens toen de prof de klas uit was, rookte hij een

sigaartje ras. Maar toen de prof keek om de hoek, verdween de sigaar snel in zijn broek. En toen de les weer verder ging, een groepje aan het lachen ving. Want spoedig steeg al in een boog de rook uit Harries broek omhoog. (…)"

Terwijl verschillende van zijn confraters nu en dan verplaatst werden naar een ander klooster, bleef Harrie zijn hele leven lang conventualis in Maaseik. Wat hem aldaar typeerde, was de inzet bij alles wat hij deed. De opdrachten die zijn oversten naar hem toeschoven, voerde hij stipt en nauwgezet uit. Daarnaast ontwikkelde hij met een typische vinnigheid skills om tegemoet te kunnen komen aan voorheen onbeantwoorde aspiraties in de kloostergemeenschap en op school.

Zijn opdracht begon aan het College van het Heilig Kruis in Maaseik. Naast een lesopdracht – dit kon van alles zijn: catechese, wiskunde, Latijn en Nederlands – werd hij ingeschakeld in het toezicht in het internaat, de eetzaal, de studiezaal en tijdens de wandeling op zondag. Het toezicht was taai en saai, maar noodzakelijk. Harrie vervulde zijn taak zonder morren en zonder te proberen ervan af te geraken. In 1963 kreeg hij een aanvullende lesopdracht aan de Vrije Humaniora voor Meisjes. De zusters ursulinen riepen bij de opstart van de humaniora de hulp in van de kruisheren. Prior en directeur Lambert Kreuwels (1925-1995) bezocht daarop de toekomstige kandidates voor Latijnse en Moderne. Hij leverde baanbrekend werk in de emancipatie van het meisjesonderwijs in Maaseik. Zeker van de eerste generatie leerlingen volgde hij de studieloopbaan op. Hij was een vurige pleitbezorger van het hoger onderwijs voor meisjes.

Eén van de toenmalige leerlingen, Marietje Broens, getuigde later: "Meneer Sprang doceerde niet alleen Latijn (nauwgezet, ordelijk, gepland), maar ook leuke dingen als de orakelspreuk: overwinnen zult ge niet terugkeren uit de oorlog: waar staat de komma? (Het orakel heeft altijd gelijk!). Wij waren vooral onder de indruk van zijn muzikale kwaliteiten en zijn voorliefde voor Carl Orff. Het optreden van zijn blokfluitensemble en het koor tijdens de jaarlijkse proclamatie in de Zaal van Eyck blijven ons bij, evenals de toen mysterieuze woorden: "leerling X: zoveel prijzen, zoveel accessiten …". In de Vrije Humaniora voor Meisjes droeg Sprang bovendien een bijzondere verantwoordelijkheid voor administratie én voor communicatie met het secretariaat van het college.

In 1968 ging Harrie Sprang ook lesgeven aan het College van het Heilig Kruis in Neeroeteren. Hij werd er econoom en op 1 september 1980 directeur met als opdracht de fusie met het college van Maaseik voor te bereiden en te begeleiden. Nauwelijks een jaar later was de fusie een feit. Gezien zijn leeftijd kon Harrie met pensioen gaan. Niettemin bleef hij nog tot 31 augustus 1986 de afwikkeling van de fusie begeleiden en allerlei ander werk verrichten.

Het viel op dat Harrie Sprang heel gemakkelijk van werk veranderde en dat men steeds een beroep op hem kon doen. Hij aanvaardde diverse taken, die hij probleemloos ook weer losliet wanneer het algemeen belang erom vroeg. Deze kruisheer was begiftigd met talenten die niet aan bod kwamen in lesroosters of dagorders, maar waarvan

Blokfluitenensemble. Men herkent onder meer kruisheer Jan Overbeek (1927-2004)

hijzelf vond dat ze de moeite waard waren bij de opvoeding van de jeugd, omdat ze zowel ontspanning als vorming garandeerden. Hij richtte een zangkoor op en een fluitensemble, leerde jongeren luisteren naar muziek en bezocht met hen concerten. Jarenlang dirigeerde hij het zangkoor van de Kruisherenkerk in de Bosstraat en van de collegekapel. Met het zangkoor van het college nam hij deel aan het internationaal muziekfestival in Neerpelt en won er eerste prijzen in 1963 en 1964.

Ook als fotograaf verdiende hij zijn sporen. Hij begon als amateurfotograaf, maar leerde steeds bij en ontwikkelde een eigen, professionele stijl. Hij werd voorzitter van de plaatselijke fotoclub in Neeroeteren. Ook hier trok hij zich bescheiden terug, toen het ledenaantal toenam en bekwame opvolgers werden ontdekt.

Harrie Sprang werd lid van de Koninklijke Nederlandse Zwembond. In het zwembad in Sittard legde hij op 4 september 1961 met succes de zwemproef af en mocht daarna verder oefenen voor het diploma "Geoefend Zwemmer". Het is ons niet bekend of hij aan deze oefeningen deelnam.

Daarnaast bezat Sprang aanleg voor techniek. Op hem werd een beroep gedaan voor herstellingen aan geluids- en telefooninstallaties en talenpractica. Bij de opbouw van de jaarlijkse KSA-kampen was hij telkens van de partij voor de aanleg van stroom en de inrichting van de keuken. Ieder jaar weer speelde hij toneel, wanneer de leiders op 9 juli, zijn verjaardag, in paniek kwamen aanrennen, omdat de stroom in de reftertent plots was uitgevallen. Dan kwam hij met de ladder op zijn dooie gemak aangeslenterd om de panne te herstellen en 'verbaasd' het krachtig ingezette 'Lang zal hij leven' te aanhoren. Bij het zingen van dit lied was de stroompanne als vanzelf verholpen. Een traktatie hadden de jongens, de

8 november 1963 - eerste prijs in Neerpelt (zichtbaar v.l.n.r.: Martin Boonen, ?, ?, Willy Craeghs, Willy Klaps, ?, Lambert Vancleef, ?, ?)

keuken én meneer Sprang die dag wel verdiend.

Meneer Sprang was priester en verrichtte vaak assistentie in parochies en kloosters in de omgeving van Maaseik. Na de dood van zijn confrater Theodorus Bik (1902-1989) aanvaardde hij bijvoorbeeld een weekendassistentie in het bejaardenhuis van de zusters in Hoengen. Hij preekte er tot enkele maanden voor zijn dood in het Duits, waarvoor hij heel veel moeite moest doen omdat hij deze taal niet machtig was.

Ieder jaar ging Harrie met zijn vriend en confrater Antoon van der Rijt (1919-1997) op vakantie. Beiden waren lid van de fotoclub en liefhebber van de natuur. In zijn laatste levensjaren werd Harrie rustiger en ondernam met zijn confrater Armand Put (1920-2010) enkele buitenlandse reizen. Hij kon er achteraf smakelijk over vertellen.

Zijn laatste levensjaren waren zeker niet de gemakkelijkste. Verschillende lichaamskwalen en ziektes werden zijn deel. Hij klaagde echter niet en behield een groot optimisme. Maar de opflakkeringen van zijn broze gezondheid werden alsmaar schaarser. Na bijna twee maanden ziekenhuis overleed hij, na enkele dagen tevoren vol goede moed zijn 75ste verjaardag gevierd te hebben. Op zijn verjaardag leek plots beterschap te komen in zijn wankele gezondheid van de laatste tijd. Trots en gelukkig was hij toen hij zelf vaststelde dat zijn mobiliteit toenam. Het ontbrak hem echter aan kracht om na verschillende heelkundige ingrepen door te zetten. Hij overleed in Maaseik op 16 juli 1996 en werd in Heppeneert begraven.

(1) De wijdingsbrieven worden bewaard in het archief van de kruisheren in Maaseik.
(2) Archief Kruisheren Maaseik, Persoonlijke papieren Harrie Sprang, niet genummerd
(3) Archief Kruisheren Maaseik, Persoonlijke papieren Harrie Sprang, niet genummerd
(4) Archief Kruisheren Maaseik, Persoonlijke papieren Harrie Sprang, niet genummerd
(5) R. Janssen & P. Winkelmolen, Repertorium Canonicorum Regularium Ordinis Sanctae Crucis. Maaseik, Geschiedkundige Kring Clairlieu, 1999, p. 715
(6) M. Martens, In memoriam cfr. Harrie Sprang. in: Cellesiana, jg. 33, 1996, pp. 71-73; R. Janssen, Het College van het Heilig Kruis onder het directoraat van Lambert Kreuwels (1958-1974). in: Nu moet je vrij en vrolijk zijn. 150 Jaar Heilig-Kruiscollege in Maaseik, 1855-2005. Maaseik, 2005, p.130; N., In Memoriam... Kruisheer Henricus Sprang (1921-1996). in: De Schakel, jg. 14, 1995-1996, nr. 4, pp. 45-46
(7) Carl Orff (1895-1962) was een Duits componist, muziekpedagoog en theaterman.
(8) M. Broens, Nil novi sub sole… O quae mutatio rerum. in: Nu moet je vrij en vrolijk zijn. 150 Jaar Heilig-Kruiscollege in Maaseik, 1855-2005, pp. 208-209
(10) F. Medaer, Hoe een “kleine school groot kan zijn: het H.-Kruiscollege Neeroeteren. in: Nu moet je vrij en vrolijk zijn. 150 Jaar Heilig-Kruiscollege in Maaseik, 1855-2005, p. 199
(11) Archief Kruisheren Maaseik, Persoonlijke papieren Harrie Sprang, niet genummerd

Herdenking kruisheer Willem Sangers (1915-1987)

Jos de la haye

Op 7 juli 2017 was het 30 jaar geleden dat kruisheer Willem Sangers overleed. Zijn plotse dood ging als een schok door het Maasland. Willem Sangers was de bezieler van de cultuur en folklore in de beide Limburgen. Zijn optredens en spreekbeurten werden legendarisch. De naam van de Maasbrug werd enige jaren later omgedoopt tot “Pater Sangersbrug” als teken van verbondenheid tussen de bewoners aan beide kanten van de Maas.
Ook de naam van de geschied- en oudheidkundige Kring van Maaseik werd gewijzigd in de Pater Sangerskring. Hij was immers één van de stichters van deze vereniging, vlak na de Tweede Wereldoorlog.
Hij werd door het bestuur van de Pater Sangerskring herdacht in een misviering, voorgegaan door kruisheer Roger Janssen in de kapel van “zijn” Siemkensheuvel. Dertig jaar is een lange tijd, in zoverre dat enkel nog de ouderen zich herinneren wie Willem Sangers was. Hij was geliefd bij alle Maaslanders, arm of rijk, religieus of niet-religieus, bij gelijk welke politieke opvattingen.
Ook werd de tweejaarlijkse Pater Sangersprijs in het leven geroepen, uit te reiken aan een persoon of vereniging

die zich in de regio op cultureel vlak verdienstelijk heeft gemaakt.
In de herfst van 2017 wordt deze prestigieuze prijs weerom uitgereikt op het Stadhuis van Maaseik.
Het ledenaantal van de Pater Sangersprijs ligt momenteel iets boven de 100: de gemiddelde leeftijd ligt echter tegen het seniorengemiddelde aan.
De jongere bevolking is in de mening dat de Pater Sangerkring één of andere religieuze vereniging is.
Om nog even te verduidelijken: het is de geschied- en oudheidkundige vereniging met zetel in Maaseik, maar openstaand voor mensen uit de beide Limburgen en de Selfkant.
De Pater Sangerskring organiseert jaarlijks een flink aantal hoogstaande culturele uitstappen naar steden en/of tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Geregeld bezoeken we steden als Brugge, Gent, Antwerpen of Luik; de Nederlandse steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Niijmegen; in Noordrijn-Westfalen Aken, Keulen, Düsseldorf, Essen, Münster enz.
Grote tentoonstellingen over van Eyck, Jeroen Bosch, de Hermitage Amsterdam, de Bundeskunsthalle in Bonn, de Bozar in Brussel waren onvergetelijke uitstappen o.l.v. bevlogen gidsen. Ook worden elk jaar een aantal spreekbeurten georganiseerd met interessante thema's.
De Eerste Wereldoorlog kwam de laatste tijd reeds een tiental keer aan bod.
Wil u aan deze activiteiten graag deelnemen, dan kan u zich als lid opgeven: het lidgeld bedraagt €15,-/jaar voor een gezin en kan betaald worden door overschrijving op rekeningnummer BE89 4534 0990 2185 t.n.v. Sangerskring, Capucienenstraat 10, 3680 Maaseik.
Onze eerstvolgende uitstap is op 14 oktober 2017, de expo "500 jaar Luther" in Utrecht met rondleiding in de binnenstad van Utrecht.
Info op www.patersangerskring.org

Het bestuur
Erevoorzitter Tony Van Wijck, voorzitter Jos Henckens, secretaris Jan Rutten, penningmeester Annie Metten.
Leden: Wim Corstjens, Jos De la Haye, Roger Janssen, Guus Janssen, Jean Knoors, Bert Mersch, Theo Opsteyn en Firmin Snijkers.

De Grote Maaseiker Dialectquiz

De makers van de quiz, Theo Kees en Mady Colson.

Op initiatief van de schepen van Cultuur en Erfgoed, mevrouw Myriam Giebens, organiseerde de bibliothecaris van de Maaseiker bieb, mevrouw Karla De Greeve, recent een onmiskenbaar eigentijdse en veelzijdig opgezette dialectmanifestatie.

In de lentemaanden van 2017 plaatsten Karla en haar teamleden, mevrouw Pauli Van den Bergh en de heren Kristof Eerdekens en Bart Leemans, ons rijke taalpatrimonium inderdaad sterk gevisualiseerd en bijzonder flashy in de kijker. De actie liep naar aanleiding van het verschijnen van "De Groeëte Mëzeikër Diksjënaer".

Als onderdeel van die manifestatie hielden de DGMD-makers op 23 mei in de Maaseiker bieb een interactieve uiteenzetting over het Maaseikers en over hun boek. Tijdens deze door het bestuur van 'het Wawwëleurke' georganiseerde dialectnamiddag stelden ondergetekenden hun 'Studie van het Maaseikers' (156 blzn. dik) voor. Bovendien kreeg elk van de ca. 75 aanwezigen een exemplaar van De Grote Maaseiker Dialectquiz.

Tijdens een officiële proclamatie op 10 augustus ll. ontving de winnaar van de quiz, de heer Johnny Coolen, uit handen van de erfgoedschepen een exemplaar van DGMD, deel 1. Met voor 97% correcte antwoorden zette Johnny een summa cum laudescore neer.

Wij feliciteren niet alleen de winnaar, maar ook iedereen die aan de quiz deelnam. Meedoen is immers nog altijd belangrijker dan winnen. De heer Edgard De Paepe uit Veldegem (West-Vlaanderen), de als tweede gerangschikte, wensen wij hier eervol te vermelden.

Als makers van de quiz herhalen wij hier graag de woorden van onze leermeester, de heer Tony Van Wijck: "Alleen al uit respect voor de vele generaties Maaseikenaren van wie we onze taalschat erfden, kunnen we voor deze erfschat nooit genoeg zorg dragen."

De quizvragen en de juiste antwoorden erop kan u vinden: www.maaseik.be/dgmd

Abonnement 2018

Vernieuw tijdig uw abonnement (€ 12, overige landen € 16 en € 20 rest van de wereld). Wacht niet te lang.

Een steunabonnement van € 25 is natuurlijk steeds van harte welkom! Weet dat een geschenkabonnement met nieuwjaar aan een Maaseiker familielid of vriend, die niet meer het geluk heeft in onze stad te wonen, zeer gewaardeerd wordt .

In memoriam Mathieu Dirkx

(° 24.09.1948 - † 13.08.2017)

Jaak Bergers

Enige tijd geleden stierven in Maaseik in één week tijd zeven mensen, onder wie ook Mathieu Dirkx, carnavalsprins in 1984 als Tjeu IV. Ook hij wisselde tijdelijkheid met eeuwigheid en zijn laatste levensjaren vechtend tegen een ongeneeslijke ziekte. Hij was een echte geboren Maaseikenaar, die echt genoot van het leven. In zijn beroepsleven

werkte hij hard voor zijn gezin als een erg vriendelijke en behulpzame kantoorhouder van Argenta. Zijn eeuwige glimlach was zijn handelsmerk. Hij was vele jaren lid van het "Heilig Wammes" en later van "D'Awt Prinse". Ook in andere verenigingen waardeerde iedereen hem als de gezellige bouwer, o.a. bij de Koninklijke Harmonie Concordia, Basketbal BACMA, als lid van de beheerraad Cultuurcentrum Achterolmen en Bibliotheek Maaseik en in nog vele andere functies.
Mathieu was meestal een tevreden mens. Op zijn bidprentje lezen wij deze poëtische resumé van zijn leven: heel mijn leven was een mooie melodie, die ik graag nog langer zou spelen. Maar opeens werden jaren maanden en maanden werden weken. Mijn laatste noot heeft nu geklonken, doch als je goed luistert, kan je mij nog horen …

Petrus Boels, pastoor van Opitter, op doorreis in Maaseik op weg naar het protestantisme in de Noordelijke Nederlanden in 1614

Jan Gerits

Wie de lijsten van predikanten, die in sommige protestantse kerken in Nederland op borden getoond worden, aandachtig bekijkt, zal vaststellen dat in de tweede helft van de 16de eeuw, maar ook nog in de 17de eeuw, verschillende namen voorkomen van geestelijken uit de Zuidelijke Nederlanden, niet alleen seculieren, maar ook regulieren. Meestal worden zij goed herkenbaar vermeld met hun plaats van herkomst en hun geestelijke achtergrond. Zij verlieten hun parochie of klooster omdat ze van de katholieke Kerk afstand hadden genomen en zich beter thuis voelden in kringen van de lutherse of calvinistische Hervorming. Niet alleen geloofsproblemen lagen daarbij aan de basis, maar ook de celibaatsverplichting bepaalde vaak die keuze. Bovendien was er de groeiende invloed van het protestantisme in de steden van het Land van Loon, ook in Maaseik, die soms ook naar het platteland uitdeinde. Het verzet tegen de gevestigde kerkelijke instellingen was er mede ingegeven door een opstandige houding tegen de toenemende centralisatiepogingen van de Luikse prins-bisschoppen (1). Dat de hervormingsgezinden die hun woon- en werkomgeving wensten te verlaten, meestal hun heil zochten in de Noordelijke Nederlanden, lag enigszins voor de hand, want het taalprobleem speelde daar geen rol. De meeste katholieke geestelijken die uitweken, namen er een taak van hervormde predikant op zich. Ook Petrus Boels, premonstratenzer kanunnik van de abdij van Averbode en pastoor in Opitter, trok in het begin van de 17de eeuw naar het Noorden (2).

Hij was de zoon van Petrus Boels en Margaretha van der Rest en werd in maart 1574 te Leuven geboren. Op 18-jarige leeftijd trad hij in bij de premonstratenzers of witheren van Averbode. Vanwege de door muitende legerbenden veroorzaakte onveiligheid verbleef de abdijgemeenschap toen tijdelijk in het refugiehuis binnen de stadsmuren van Diest (3). Petrus Boels werd er op 24 mei 1592 in de kapel ingekleed, waar hij op 2 februari 1594, na het noviciaat, ook de kloostergeloften uitsprak. Op 25 mei 1595 werd hij tot subdiaken gewijd. De wijding tot diaken volgde op 8 juni 1596 en op 16 mei 1598 werd Petrus Boels in Leuven tot priester gewijd. Hij werd aangesteld tot hulpvoorzanger (*"succentor"*) in de koordienst en tot verantwoordelijke voor de kloosterrefter (*"refectionarius"*). Omwille van zijn muzikale begaafdheid werd hij nadien tot koorleider en voorzanger (*"cantor"*) in de liturgische diensten van de abdijgemeenschap bevorderd.

Op verzoek van zijn vader werd Petrus Boels op 1 juni 1601 tot pastoor van Opitter benoemd, waar de abdij van Averbode sinds 1279 het begevingsrecht genoot. In 1610 moest hij echter ontslag nemen, omdat hij omwille van zijn ongepast gedrag (*"propter excessus"*) in de parochie erg in opspraak was gekomen. Hij kwam dan ook in de gevangenis terecht, maar slaagde erin te ontsnappen. Kort nadien werd hij in de pastorie van Opitter opnieuw aangehouden en in de gevangenis opgesloten, waar hij drie jaar verbleef.

Nadat hij daaruit was ontslagen en weer van zijn vrijheid genoot, veinsde hij een aandoening van de luchtwegen waardoor hij zich als een zieke gedroeg. Vanuit de abdij werd hij naar een geneesheer in Diest gezonden, maar hij wist te ontsnappen en koos dan de kant van de protestantse Hervorming, die in katholieke kringen als een ketterse beweging werd beschouwd (*"fugiens et apostatans ad hereticos"*). In de nacht van 27 april 1614 kwam hij in de pastorie van Opitter aan, vanwaar hij het plan opvatte om 's anderendaags naar Sittard door te reizen, zodat hij alvast doorreisde naar Maaseik (4).
Uit een rekeningboekje van Frederik Bex, wiens woonplaats niet wordt vermeld, maar die volgens de beschikbare archiefinformatie een inwoner van Maaseik was, blijkt dat Petrus Boels toen nog niet definitief de Zuidelijke Nederlanden verliet. Waarschijnlijk vertoefde hij nog geregeld in de streek, waar hij als priester-kloosterling van Averbode bekend was en waar hij als vroegere pastoor van Opitter wellicht ook nog werd gerespecteerd. In het archief van de abdij van Averbode werden de schulden die Petrus Boels in april-september 1614 bij Frederik Bex gemaakt had, als volgt genoteerd (5):

Extract uuyten hantbock van Frederik Bex, die de naevolgende schult op heer Peeter Boels pretendeerde.
Heer Peter, pastoer van Oppitter, anno 1614 den 21 septemb(er), laeten halen II p(otten) wyns ad XII st.
Den 27 april smorgens 1 p. wyn ad XII st. Ende voorden ontbyt VII st.
Den tweeden dach nae het concilie ontbeten smorgens VII st.
Inden Spigel doen laeten halen II p. ad XII st.
Noch met heer hospitis verdroncken II p. als XII st.
Den 28 juny 1614 op tclooster laeten halen IIII p. ad XII st.
Den 6 juny by Lemmen in den Ketten laeten halen roden wyn III p. ad X st.
Tsanderendaechs noch roden I p. ad X st. Ende doen daer nae laeten halen III p. witten ad XII st.
Den 7a augusti met heer Papenhoven opt Lammerken verdroncken IIII p. ad XII st.
Summa XVIII p. ad XII st. ende IIII p. ad X st., facit in gelde met die twee ontbyten XIII gulden, XII st.
Hierop ontfangen een 10en stuck.
Rest XIII gl.

In de rekening van Frederik Bex is sprake van de huizen *"Inden Spiegel"*, *"De Ketten"* en *"Opt Lammerken"* (befaamde afspanning en herberg aan de Kleine Kerkstraat), die toen in Maaseik bestonden. Ook het huis *"Op tclooster"*, dat vermeld wordt, trof men er in het stadscentrum aan. Het was gelegen in de nabijheid van het klooster der minderbroeders (6). De familie Bex was zeer bekend in Maaseik. Ze had banden met het protestantisme, want ze was verwant met andere protestantse families uit Maaseik. In 1603-1623 wordt er een Frederik Bex vermeld. Hij was toen kerkmeester en schepen. Klaarblijkelijk bezat hij ook een restaurant met logeermogelijkheid. Hij overleed vóór 23 februari 1627 (7). Vermoedelijk verbleef Petrus Boels er geregeld als gast (*"hospes"*), zoals uit de rekening blijkt. Toen Frederik Bex vaststelde dat zijn gast Petrus Boels de gemaakte schulden voor de aangekochte rode en witte wijn, alsook voor de twee ontbijten niet betaalde, richtte hij zich tot prelaat Mathias Valentyns (Koersel, ca. 1551 – Averbode, 1635), abt van Averbode en dus overste van Boels. Waarschijnlijk was de abt niet geneigd om voor de schulden van Boels op te draaien, vermits hij de abdijgemeenschap had verlaten. Frederik Bex liet het niet daarbij en maakte de zaak aanhangig bij de officiaal of het rechtshof van Luik, waarbij hij de door Boels gemaakte schulden van 13 gulden onverwijld van de abdij van Averbode opeiste. De gerechtskosten bedroegen voor de abdij 3 gulden en 13 stuivers, terwijl het niet

duidelijk is wie in de zaak gelijk haalde en of de abdij de schulden van Boels aan Frederik Bex betaalde, maar waarschijnlijk zal dat wel gebeurd zijn (8).
Uiteindelijk week Petrus Boels in het najaar van 1614 uit naar de omgeving van Nijmegen, waar hij als bedienaar van een luthers gereformeerde kerk zou fungeren. In de "Catalogus fratrum Averbodiensium", de officiële lijst van de kloosterlingen van Averbode, die in de 17de eeuw door de toenmalige archivaris Gillis die Voecht (Diest, 1579 - Averbode, 1653) werd aangelegd (9), wordt de plaats, waar hij als hervormde predikant optrad, *"Alteren prope Neomagum"* geheten. Vermoedelijk is daarmee het dorp Haalderen bedoeld, dat ten noorden van Nijmegen is gelegen. Daar overleed Petrus Boels aan pestbesmetting, samen met zijn kind dat hij als pastoor van Opitter had verwekt. Uiteraard vindt men in de *"Catalogus fratrum Averbodiensium"* geen goed woord over hem. Boels wordt verweten dat hij een weinig religieus leven leidde, door allerlei schandalen gekenmerkt, zowel in zijn woonverblijf als erbuiten (10). Zijn levensgeschiedenis is een voorbeeld in verband met de toenmalige invloed en aantrekkingskracht van het protestantisme in de omgeving van Maaseik.

Eindnoten

(1) Vgl. J.G.C. VENNER, Maaseik 1566-1567. Een kleine Luikse stad beroerd door godsdienstroebelen, in opstand tegen de prins-bisschop, in: Het oude Land van Loon, XXXIX, 1984, blz. 207-228; ID., Beeldenstorm in Hasselt 1567. Achtergronden en analyses van een rebellie tegen de prins-bisschop van Luik. (Maaslandse Monografieën, nr. 48), Leeuwarden-Maastricht, 1989 (met verdere bibliografie); Maaseik. Ontstaan en groei van een grensstad, Antwerpen, 1994, blz. 149 e.v.. De aanhang die de Hervorming in de andere Loonse steden en op het platteland kende, werd nog niet voldoende onderzocht en bestudeerd.

(2) J. GERITS, Pastoor Petrus Boels van Opitter ging in 1614 naar de Hervorming over, in: Het èzendröpke. Halfjaarlijks tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige Kring Groot-Bree, XXVII, 2008, nr. 53 (mei), blz. 53-56.

(3) Over die onveilige toestand kan men lezen: P. GOETSCHALCKX, Zichem tijdens de Nederlandsche beroerten in de 16e eeuw, 1577-1608, in: Bijdragen tot de geschiedenis bijzonderlijk van het aloude hertogdom Brabant, I, 1902, blz. 377-387, vooral blz. 384-385; H. VAN LEEMPUTTEN, Eenige aanteekeningen nopens de stad Sichem (1576-1616), in: Hagelandsche gedenkschriften, V, 1912 , blz. 17-28.

(4) De biografische gegevens werden ontleend aan de "Catalogus fratrum Averbodiensium": Averbode, Archief van de Abdij, sectie I, reg. 105, fol. 144v°.

(5) Averbode, Archief van de Abdij, sectie I, reg. 20, fol. 35r°.

(6) M. BOONEN, Huisnamen te Maaseik, Maaseik, 1980, blz. 61, 63 en 78, nrs. 152, 159, 174 en 272.

(7) A.H. VAN DYCK, De familie Bex uit Maaseik, in: Limburg, XXXVIII, 1959, blz. 51-52; M. HENDRICKX, Nog over de familie Bex uit Maaseik, in: Limburg, XXXVIII, 1959, blz. 126-132; M. HENDRICKX en H. ZECH, De Maaseiker familie Bex in Duitsland, in: Limburg, XLII, 1963, blz. 238-242.

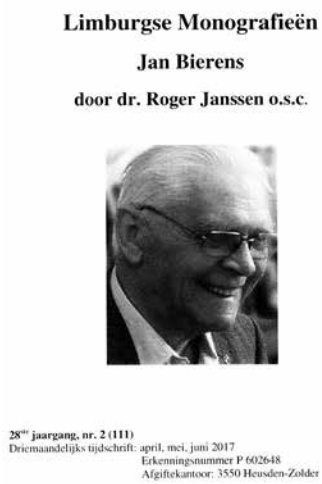
(8) Averbode, Archief van de Abdij, sectie I, reg. 20, fol. 35r°-36r°.

(9) Zie over hem: Necrologium Monasterii S. Mariae Sanctique Joannis Baptistae in Averbode Ordinis Praemonstratensis, red. G. Slechten, Averbode, 1978-1984, blz. 182-183; J. GERITS, Historische aantekeningen van Gillis die Voecht (+ 1653) over de Loonse steden, in: Ons Heem, XLVII , 1993, blz. 118-121 (met verdere bibliografie).

(10) Averbode, Archief van de Abdij, sectie I, reg. 105, fol. 144v°: "post vitam semper areligiosam et perditam et fraudulosam tam domi quam foris gestam".

Een Maaseikenaar publiceerde ...

Jan Gerits
Foto 'Jan Bierens-kaft Monografie'

De periodieke publicatie *"Limburgse Monografieën"*, die sinds 1990 door de Koninklijke Vereniging van Limburgse Schrijvers wordt uitgegeven, is inmiddels uitgegroeid tot een gewaardeerde biografische reeks, gewijd aan Limburgse auteurs en hun literaire bedrijvigheid. De ruim 110 publicaties, die inmiddels in de reeks zijn opgenomen, vormen de basis van een Limburgse letterkundige encyclopedie. Behalve reeds overleden schrijvers komen er ook actieve auteurs aan bod, die naar aanleiding van een verjaardag of een speciale gebeurtenis in hun leven met een monografie worden geëerd. Tot de geregelde medewerkers aan die driemaandelijkse naslagwerken behoort kruisheer Roger Janssen, die sinds 2006 al elf degelijk onderbouwde monografieën in de biografische reeks liet opnemen. Zijn publicaties zijn telkens gewijd aan confraters-kruisheren die van Limburgse afkomst waren of zich in de provincie, meestal naast een onderwijsopdracht, ook als auteurs verdienstelijk maakten. In de voorbije jaren schetste hij al de levensloop van de kruisheren Willem Sangers (1915-1987), Marcel Colson (1914-1972), Donaat Snijders (1919-1992), Mathieu Vinken (1919-1992), Sybrand Drost (1871-1945), Louis Heere (1901-1972), Alphonse Ceyssens (1900-1981), André Ramaekers (1914-1989), Albert Lantin (1912-1971) en Cornelius Fredericus Friedeman (1868-1933), die allen als auteurs, meestal op het vlak van de geschiedschrijving, een waardevolle bijdrage leverden tot de literaire bedrijvigheid in Limburg. Zodoende behoort kruisheer Roger Janssen inmiddels tot de meest productieve medewerkers aan de *"Limburgse Monografieën"*. Zijn elfde monografie, nummer 111 in de reeks, is gewijd aan zijn onlangs overleden confrater Jan Bierens en draagt als titel *"Jan Bierens, kruisheer, pedagoog, genealoog, heemkundige en schrijver (1930-2015)" (Limburgse Monografieën*, jg. 28, 2017, nr. 2, 52 blz., ill.). Hij werd op 20 juni 1930 geboren in Kinrooi en groeide op met vier broers in een diep christelijk gezin. Vader Harrie Bierens was directeur van de plaatselijke Melkerij Sint-Martinus. Na het voleindigen van de Grieks-Latijnse humaniora aan het kruisherencollege te Maaseik, trad hij in 1948 in bij de kruisheren in Diest, waar hij in 1952 de eeuwige geloften uitsprak en in 1954 tot priester werd gewijd. Hoewel hij in 1955 een benoeming kreeg voor de Congomissie, werd van hem gevraagd dat hij vooraf in Leuven een pedagogisch diploma zou behalen als basis van zijn werkzaamheden in het onderwijs. Na zijn universitaire opleiding vertrok Jan Bierens in 1960 naar Congo, waar hij in 1963 directeur werd van een nieuw college, maar er ook de onzekere situatie na de onafhankelijkheid van het land meemaakte. De maatregelen van het regime om westerse invloed af te bouwen en de zaïrisering ten nadele van de christelijke structuren en samenleving te realiseren worden treffend door Roger

Janssen beschreven. Voor kruisheer Jan Bierens, die een grote last voor het onderwijs moest dragen, was het een periode van veel zorgen. In 1976-1982 fungeerde hij als reguliere overste van de kruisheren in het bisdom Bondo. Hij maakte er ook naam als auteur van verschillende didactische lessenreeksen. Vanaf zijn afreis naar Congo publiceerde hij geregeld verslagen over de veelzijdige inzet van de kruisheren en over zijn eigen ervaringen in het tijdschrift *"Kruis en Wereld"*. Zo droeg hij op zijn manier bij tot de geschiedschrijving over het missiewerk van de kruisheren in vaak moeilijke omstandigheden. In 1995 keerde hij definitief terug naar België, waar hij zijn verdere leven doorbracht in het kruisherenklooster van Maaseik. Jan Bierens had niet alleen belangstelling voor de pedagogie, waarover hij aanvankelijk publiceerde, maar ook voor de spiritualiteit van de kruisheren, waaraan hij in 1988 een opmerkelijke bijdrage wijdde. Sinds zijn verblijf in Maaseik maakte hij vooral naam als genealoog en als heemkundige auteur. Aan de hand van talloze publicaties, voornamelijk in het tijdschrift *"Dao raosjt get"*, de periodieke uitgave van de heemkundige kring van Kinrooi, leverde hij een uitvoerige bijdrage tot het historisch en volkskundig verleden van zijn geboortedorp. Ook bewees hij enorm veel dienst aan de kringwerking, waarvoor hij trouwens in 2014 in Kinrooi passend werd gehuldigd. Na een zeer werkzaam, sterk geëngageerd en ook boeiend leven, overleed Jan Bierens op 4 augustus 2015. De publicatie die zijn confrater Roger Janssen aan hem wijdde, groeide uit tot een deskundig onderbouwde en bijzonder lezenswaardige biografie van een zeer verdienstelijke kruisheer, die zich ook als een goed geïnspireerde auteur manifesteerde. Wie belangstelling heeft voor de lijst van de inmiddels verschenen *"Limburgse Monografieën"*, speciaal voor de elf bestudeerde kruisheren, kan contact opnemen met Jessy Maesen, Veulenstraat 15, 3870 Heers (Tel.: 011 72 67 94).

Lezers schrijven ons ...

Dames en Hieëre van de Redaksie

Het fijne aan "De Maaseikenaar" is dat jullie belangstelling tonen voor de kleine feitjes uit de geschiedenis van ons stadje. Daar moest ik aan denken toen ik per toeval een nummer uit 2009 herlas, meer specifiek het artikel over de "Bospoort".
Waarom kreeg dat plein de naam van een verre neef van mij? Volgens Martin Boonen op vraag van de oud-strijdersbond "gezien de menigvuldige diensten door Majoor Aerts aan de Maeseycker jongens aan het front ...."

Adam Alexandre Aerts bood zich na zijn studies aan de Rijksmiddelbare School van Maaseik op 21 september 1886 aan als "caporal volontaire" bij het 11de Linieregiment. Hij bleek een nogal tuchtloos en opvliegend kemphaantje te zijn, dat ze op een gegeven moment in Hasselt liever kwijt dan rijk waren. Door een caféruzie op de Grote Markt daar kwam zijn bevordering tot kapitein zelfs ernstig in het gedrang. Toch bleek hij als kapitein-commandant bij het 7de Linieregiment uit het goede hout gesneden: tijdens de slag van Haacht op 26 augustus 1914 was hij uitzonderlijk moedig bij het aanvuren van zijn mannen. Hij werd er zwaargewond,

werd bewusteloos naar het ziekenhuis gevoerd en na maandenlange revalidatie moest de legerleiding hem wegens posttraumatische stress naar administratieve posten verwijzen. Tijdens zijn verblijf in Parijs als adjunct van de speciale Belgische commissaris bij de Parijse Stations leerde hij een welstellende weduwe kennen, die hij vlak na de wapenstilstand huwde (Jeanne Decock).
Zijn frontervaring beperkte zich dus tot 26 dagen en eindigde bij zijn zeer zware verwondingen in Haacht. Na de oorlog werd hij bevorderd tot majoor.

Majoor Aerts. Documentatiecentrum Maaseik

Als ze in Maaseik dan toch op zoek moesten naar militaire glorie, hadden ze misschien ook aan een andere verre neef van mij kunnen denken: Maximilien Hubert Rademakers, op 31 mei 1864 in Maaseik geboren. Op zijn 14de tekende hij als vrijwilliger voor 9 jaar bij het 6de Linieregiment en maakte via het kader een glansrijke carrière. Bij de fameuze "Slag der Zilveren Helmen" op 12 augustus 1914 te Halen leidde hij als majoor het 4de Linie. Zijn paard werd onder hem doodgeschoten, hij werd in het aangezicht gewond, maar bleef in de vuurlijn zijn manschappen aanmoedigen. Wegens zijn gedrag in dat gevecht werd hij bevorderd tot luitenant-kolonel. Bij de gevechten te Hofstade werd hij op 27 september 1914 opnieuw gewond. Op 12 juni 1915 is hij dan gesneuveld bij de (volkomen nutteloze) bruggenhoofdstelling "Beerst Bloote" aan de IJzer bij Diksmuide, waar hij het 3de Regiment "Chasseurs à Pieds" commandeerde. Van Alphonse Rademakers zijn er vele getuigenissen dat hij geliefd was bij zijn soldaten aan de IJzer: hij sprak natuurlijk hun taal, en dat maakte hem tot "hun" bevelhebber. Alphonse? Inderdaad, hij noemde zichzelf altijd Alphonse, naar de neef van zijn pa, de vader van Adam Aerts ...
Moge dit een kleine bijdrage zijn tot de wetenswaardigheidjes over Maaseik.

Met genegen groeten,
Vic Beckers
Kasteeldreef 34
3210 Linden

(bron: https://martinusevers.org)

Lezers schrijven ons …

Vlaams Parlement
De heer Martin BOONEN Maasweg 5
3680 MAASEIK
Datum: 4 juli 2017
vzfvr/20170704

Geachte heer Boonen,

Ik heb vernomen dat u eind april bekroond werd met de Cultuurprijs van de Stad Maaseik.

Graag wil ik u hartelijk feliciteren voor die erkenning van uw levenswerk.

Ik las in 'De Maaseikenaar' wat u allemaal gepresteerd hebt: uw hobby is uitgegroeid tot een passie en die heeft geleid tot een indrukwekkende lijst van realisaties die het taalkundige en historische erfgoed van Maaseik alle eer aandeden.

U mag dus best trots zijn op deze Cultuurprijs, want u verdient intussen een plaats op dezelfde hoogte als uw grote voorbeeld pater Sangers.

Ik beschouw het dan ook als een grote eer dat ik bij de kruisheren les van u mocht krijgen. Uw inspirerende cursussen hebben mijn respect voor ons Vlaams erfgoed gewekt. Veel van wat ik bij u opstak, heb ik meegedragen doorheen mijn eigen professionele carrière.

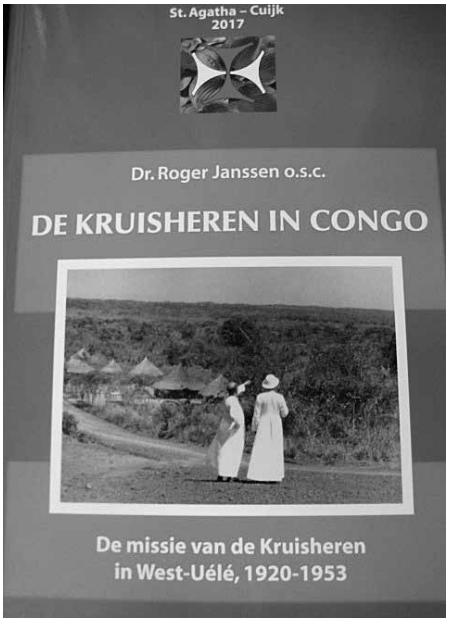
Ik wil u daar graag voor bedanken, net als voor al wat u voor die mooie Limburgse en Vlaamse stad Maaseik gedaan hebt en nog altijd doet.

Ik wens u nog tal van jaren vol *Mezeiker* inspiratie, en dat vooral in goede gezondheid.

Met vriendelijke groeten,
Jan Peumans
Voorzitter Vlaams Parlement

Lectori Salutem

Graag brengen wij de publicatie van drie nieuwe studies van ons bestuurslid kruisheer Roger Janssen onder uw aandacht. Deze publicties werden professioneel vormgegeven door specialist Bert Stoffels.

In het eerste deel van vier over de kruisherenmissie in Congo behandelt Roger Janssen de stichting en de uitbouw van de missie in Bondo.

De geschiedenis van de missie wordt geplaatst in de brede context van de missiegeschiedenis. Vele foto's en getuigenissen verduidelijken het historisch relaas.
Aan iedere missionaris wordt aandacht geschonken door middel van een biografisch repertorium.
Het boek telt 294 pagina's en kan bij de kruisheren in Maaseik worden afgehaald aan de prijs van 30,-€ (dertig euro).

In het tweede deel van vier over de kruisherenmissie in Congo behandelt Roger Janssen de woelige periode 1953 tot 1969. Achtereenvolgens schenkt hij aandacht aan het einde van de kolonisatie, de onafhankelijkheid en de Simba-periode.
De kruisheren hebben erg te lijden gehad van de vijandigheid ten aanzien van de blanken in de eerste jaren na de onafhankelijkheid en vooral tijdens de opstand van de simba's in 1964-1965. Er werd over de moord op de kruisherenmissionarissen al veel (herhalend) geschreven. In dit boek wordt deze tragische geschiedenis uitgebreid behandeld en gespiegeld aan de huidige

wetenschappelijke inzichten. Tevens wordt gezocht naar de beweegredenen om na de rebellie toch terug te keren naar het missiegebied in Bondo.
Vele foto's en getuigenissen verduidelijken het historisch relaas.
Aan iedere missionaris, die tussen 1953 en 1969 nieuw was in Bondo, wordt aandacht geschonken door middel van een biografisch repertorium.
Het boek telt 404 pagina's en kan bij de kruisheren in Maaseik worden afgehaald aan de prijs van 40, € (veertig euro).

In dit boek legt Roger Janssen uit wanneer in het verleden een kruisherenklooster mocht bestaan als een zelfstandig klooster of als een van een ander klooster afhankelijk huis.
In deze case study belicht hij met andere woorden niet de algemene geschiedenis van de Orde van het Heilig Kruis, maar wel de voorwaarden en omstandigheden om als klooster op een bepaalde plaats te mogen functioneren. De voorwaarden en omstandigheden bleken nogal eens te verschillen van tijd tot tijd en van land tot land.
Vele afbeeldingen en foto's van de bestaande en vroegere kloosters van de orde maken van dit boek een uniek bronnenboek.

Het boek telt 248 pagina's en kan bij de kruisheren in Maaseik worden afgehaald aan de prijs van 30,-€ (dertig euro).

U kan tijdens de weekdagen en ook op zaterdagvoormiddag bij de kruisheren terecht.

Met vriendelijke groeten

Het Bestuur van de Pater Sangerskring Maaseik.

Twee Maaseikenaren 'doctoreerden' in 2017

Jaak Bergers

De titel van doctor is de hoogste academische graad, na bachelor en master. De betrokkene verdedigt voor een uitgelezen jury zijn doctoraatsthesis na meestal jaren extra studeren, onderzoeken en testen. Niet iedere master mag eraan beginnen. Het zijn uitzonderlijk begaafden, die reeds eerder bewezen intellectuele supertalenten te zijn. We stellen de twee nieuwe Maaseiker doctores kort voor.

Robert VERLAAK (° 1955)

Na zijn middelbare studies aan het Heilig-Kruiscollege te Maaseik beëindigde hij in 2001 en later de masterstudies in Statistics en de masterstudies in Actuariële Wetenschappen aan de KU Leuven. Hij wilde al altijd de dagelijkse probleemstellingen binnen de herverzekeringsbranche fundamenteel en academisch uitwerken en dit naast zijn professionele activiteit als actuaris in deze branche. Als jongste telg van negen was hij de enige die heeft kunnen verder studeren. Een blijvende duw in de rug van zijn twee leraars wiskunde uit het secundair onderwijs, de heren Willy Sybers en Mathieu Caenen, was voor hem van onschatbare waarde. Hem interesseerde de wiskunde en vooral de toegepaste wiskunde, de wereld van verzekeringseconomisch denken, waarbij naast wiskunde ook de statistiek sterk aan bod komt. Op 21 juni 2017 behaalde Robert Verlaak aan de KU Leuven de titel van Doctor in de Wetenschappen: Wiskunde met zijn doctoraatsproefschrift "Reinsurance: Optimal Combinations of reinsurance protections and benchmarking of excess of loss rates". Vijftien jaar keihard werken werd schitterend bekroond. Zijn promotor was de heer Jan Beirlant, dr. hoogleraar Statistiek.

Theo RAEDSCHELDERS (°1987)

Secundair onderwijs in het Atheneum te Maaseik. Leerkracht wiskunde was Annemie Mulkers. Behaalde in 2008 een Bachelor Handelsingenieur aan de EHSAL. Studeerde vervolgens wiskunde aan de VUB en promoveerde er in 2013 tot Master in de Wiskunde. Met behulp van een aspirantenmandaat van het fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen (FWO) begon hij daarna en voltooide hij op 12 mei 2017 een doctoraat in de wiskunde onder begeleiding van prof. Michel Van den Bergh. De openbare verdediging van zijn proefschrift voor een internationale jury met o.a. prof. Yuri Manin (Max Planck Inst., Bonn) vond plaats op de Campus Humanities Sciences,and Engineering van de VUB te Elsene. Promotor was prof. dr. Michel van den Bergh. Zijn onderzoek werd in verschillende peer-reviewed journals gepubliceerd en voorgesteld op internationale congressen en workshops. De kwantummechanica is een van de belangrijkste ontdekkingen van de 20ste eeuw en heeft geleid tot het besef dat fysische grootheden door niet-commutatieve algebra beheerst worden. In het dagelijkse leven worden wij constant geconfronteerd met de niet-commutativiteit van zekere acties: het is geen goed idee om eerst spaghetti te verhitten en pas daarna het water toe te voegen. Theo Raedschelders studeert nog verder en werkt al aan zijn postdoctoraat aan de universiteit van Glasgow.

Beide nieuwe doctores zijn producten van Maaseiker scholen. Zij geloofden en bewezen dat je moet blijven studeren.

Meisjes van 1922 op de speelplaats van de Rijksmiddelbare-school in 1937

Met dank aan Paula Raadschelders en Mieke Deckers

3. Roza van Kerkhoven
7. Liske Hons
10. A. Lenaerts (leraar Germaanse talen)
12. Elly Buschens
14. Leneke Repriels
16. Louisa ?
15. Desiree Latour
17. Paula van Kerkhoven (zus van Roza, haar vader was directeur van de meisjesschool)
19. Elisabeth Bonen
20. Juf. De Bruyn
24. Jette Vanhees
27. Miet Smeets

Wie kent de ontbrekende namen?

Maaseikenaren publiceren …

Jaak Bergers

"B E E L D en W O O R D"

De vrije tijd die de moderne mens heeft, kan hij op vele verschillende manieren invullen. Heel wat mensen zijn dan - al dan niet individueel of collectief - als hobby bezig met muziek, kleur(en) of woorden. Zo is er in Maaseik bijvoorbeeld "Ars Eyckensis", een vereniging die mensen samenbrengt met dezelfde passie voor kunst om als groep activiteiten te ondernemen zoals: samen schilderen, tekenen en boetseren, creatief schrijven. Deze creatieve activiteiten worden uitgebreid met tentoonstellingen houden, workshops inrichten, deelnemen aan of organiseren van kunstevenementen, musea en exposities bezoeken. Het 15-jarig bestaan van de vereniging "Ars Eyckensis" wilde men extra in de verf zetten met de publicatie van een prachtig minialbum met een selectie van schilderijtjes en bijbehorende gedichtjes. Het ligt in het verlengde van de geslaagde tentoonstelling "Beeld en Woord" in het van Eyckjaar 2015 in het Cultuurcentrum Achterolmen te Maaseik. Het album biedt kijk- en leesplezier. Het is 19 maal "Gesamtkunst": taal (kortere en langere tekstjes, ook in het dialect, Duits en Engels, met diverse inhoud(en)) en beeld (rijke afwisseling van kleur, structuur, figuratief of niet). Ter afronding drie voorbeelden. De keuze is niet per se een kwestie van literaire kwaliteit of beeldwaarde, wel eerder een poging om de diversiteit van de 19 dubbelstructuren (beeld en woord) aan te tonen.

breekbaar
kwetsbaar
in witte naaktheid
rood verlangen
gevangen
in omslagdoek
woordloos
dromend
starend naar
gloedwarmte
oneindigheid
wachtend
in gedachten
wachtend

(Beeld: Jos Jongen –
Gedicht: Marietje Broens)

Ik zat aan het strand en riep
Niemand hoorde mij
Niemand zag mij
En toch …
Toch voelde ik me niet alleen

(Gedicht en beeld: Tilly Boonen)

Engel in de natuur
Kind in kleurenpracht
Zittend naast Theresa en Diana
Ween niet als je me ziet
Want engelen huilen niet

(Gedicht en beeld: Ann Borkelmans)

Informatie en aankoop:

Mik Vos, +32 89 567 694
Het album is te raadplegen in de Bibliotheek Maaeik

In memoriam Yvan Ballet en Charles Fraeys, oud-leden van NOLIKO Maaseik

Jos De la haye

Het was een zwarte, droevige week voor onze club, met overlijdensberichten van twee oud-leden.

Op 14 augustus overleed Yvan Ballet, 78 jaar, in de jaren zestig speler van het toenmalige MAVOC Maaseik. De liefde bracht hem van Hasselt naar Maaseik. Hij trouwde op paasmaandag 1967 met Lut Segers. Die paasmaandag zullen de oudere Maaseikenaren zich allicht nog herinneren: die dag trouwden drie zussen Segers met drie volleybalspelers. (Hun jongere broer Wim zou later overigens 16 seizoenen in het eerste team spelen.)

Eén dag later overleed Charles Fraeys, 79 jaar, in 1960 medestichter van de Maaseiker Volleybalclub MAVOC en van 1962 tot 1976 secretaris van onze club. Charles, Sjarel voor de insiders, was nog altijd een trouwe abonnee van onze thuiswedstrijden in de LOTTO Dôme. Hij stond altijd paraat voor zijn analyse van de match.

Wij bieden de families ons medeleven aan.

Abonnementen verkrijgbaar door storting op nr. 001-0678921-94 t.n.v.
De Maaseikenaar, Maaseik, met vermelding: abonnement 2018
(of: geschenkabonnement voor ... naam + adres).
Abonnementsprijs voor het ganse jaar:
België, € 12, overige landen € 16 en € 20 rest van de wereld.
Een steunabonnement kan vanaf € 25.

Fortis: 001-0678921-94
IBAN: BE87 0010 6789 2194
BIC: GEBABEBB

Argenta: 979-5791810-42
IBAN: BE77 9795 7918 1042
BIC: ARSPBE22

Abonnees worden verzocht hun eventuele adreswijziging mee te delen aan ons redactielid Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11, B-3680 Maaseik, of email: redactie@demaaseikenaar.be

Iedere auteur blijft verantwoordelijk voor het door hem ingestuurde artikel.
Geen uittreksel, afdruk of overname uit “De Maaseikenaar” mag geschieden zonder bronvermelding.

Met de medewerking van het Documentatiecentrum van Maaseik.
Teksten voor volgende editie vóór 30 november 2017 aan Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11, 3680 Maaseik (tony.vanwijck@skynet.be).

Redactie
Harry Beenders
Jaak Bergers
Luc Bleukx
Martin Boonen
Wim Corstjens
Marcel Cuyx
Herman Hendrix
Koen Smits
Tony Van Wijck

Medewerkers
Jozef Coenen
Mady Colson
Mieke Deckers
Jos De la haye
Jan Gerits
Jaak Hoedemakers
Roger Janssen
Theo Kees
Gerard Segers
Pierre Thijssen
Frieda Van Wijck
Gerda Van Wijck

Verantwoordelijke uitgever
Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11, B-3680 MAASEIK

Bezoek onze vernieuwde website www.demaaseikenaar.be en blijf op de hoogte van de laatste aanpassingen en aanvullingen.

1. De Blauwe Leeuw (Apotheek) 2. De Bonte Os 3. In den Prince van Luyck 4. De Leliën
5. Den Rooden Leuwe 6. Den Soeten Naam Jesus 7. De Starre 8. De Verkeerde Wereld
9. Het Stadhuis

Fotografie: Roger Maes
Design: Studio Segers